

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Historický ústav

Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Blansko

Bakalářská práce

Autor: Adéla Tomášková

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor: Adéla Tomášková

Studium: F13368

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název bakalářské práce: Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Blansko

Název bakalářské práce AJ: Aristocratic's Coat of Arm of the Sights in the Blansko Region

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce provede inventarizaci všech dochovaných šlechtických znaků na stavebních památkách v okrese Blansko. Práce dále rozebere důvody jejich dochování v heraldických, historických a kulturních souvislostech. Výzkum bude vycházet z poznatků získaných při inventarizaci znakového souboru a z odborné historické heraldické a kunsthistorické literatury.

J. Halada: Lexikon české šlechty: erby, fakta, osobnosti, sídla a zajímavosti, svazek I.-III., Praha 1992/1994; Vlastivěda moravská. II. Místopis; R. Bačkovský: Bývalá česká šlechta pobělohorská na svých sídlech v Čechách a na Moravě a ve svých znacích, Praha 1948; K. Kuča: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 1996/2011; B. Samek: Umělecké památky I.-II., Praha 1994/1999; Fondy dle potřeby.

Garantující pracoviště: Historický ústav,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Oponent: prof. PhDr. František Musil, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 24.11.2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne....

Adéla Tomášková

Podpis autora modrou barvou

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala prof. PhDr. Onřeji Felcmanovi, CSc. za odborné vedení, veškeré rady a připomínky, které pro mě byly velice cenné a bez níž by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych chtěla poděkovat za pomoc ochotnému personálu Státního zámku Kunštát.

Anotace

TOMÁŠKOVÁ ADÉLA, *Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Blansko*: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017, s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce provede inventarizaci všech dochovaných šlechtických znaků na stavebních památkách v okrese Blansko. Práce dále rozebere důvody jejich dochování v heraldických, historických a kulturních souvislostech. Výzkum bude vycházet z poznatků získaných při inventarizaci znakového souboru a z odborné historické heraldické a kunsthistorické literatury. Bádání vychází z odborné literatury a z vlastních získaných poznatků při vyhledávání šlechtických znaků.

Klíčová slova: znaky, kulturní památky, šlechtické rody, historie, Blansko

Annotacion

TOMÁŠKOVÁ ADÉLA, *Aristocratic's Coat of Arm of the Sights in the Blansko Region*: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017, s. Thesis

The aim of the bachelor thesis is to make a complete list of all the aristocratic coats of arms preserved on historical buildings in Blansko district. Moreover, this work analyzes the reasons to their preservation in heraldic, historical and cultural contexts. The historical research is based on the related professional heraldic and art history literature as well as on my own findings acquired when searching for aristocratic coats of arms.

Key words: Coats of arms, sights, aristocratic, history

Obsah

ÚVOD.....	13
ADAMOV	15
1 Historický vývoj kostela sv. Barbory v Adamově.....	15
1.1 Šlechtický znak rodu Lichtenštejnů na kostele sv. Barbory v Adamově	15
1.2 Šlechtický znak rodu Kinských na kostele sv. Barbory v Adamově ..	17
2 Historický vývoj hřbitova v Adamově	18
2.1 Šlechtický znak rodu Lichtenštejnů na hřbitově v Adamově	18
BLANSKO	19
3 Historický vývoj kostela sv. Martina v Blansku	19
3.1 Šlechtický znak rodu Gellhorn na kostele sv. Martina v Blansku	19
4 Historický vývoj zámku v Blansku	20
4.1 Šlechtický znak rodu Žalkovských a Bítovských na zámku v Blansku	21
4.2 Šlechtický znak rodu Salmů na zámku Blansko	22
4.3 Šlechtický znak rodu Salmů na zámku Blansko	24
5 Historický vývoj fary v Blansku.....	24
5.1 Šlechtický znak rodu Gellhornů na faře v Blansku.....	24
6 Historický vývoj pomníku a osoby Karolíny Meineke	24
6.1 Šlechtický znak rodu Linsingenů na pomníku Karolíny Meineke	25
BOSKOVICE	26
7 Historický vývoj kostela sv. Jakuba Většího v Boskovicích.....	26
7.1 Šlechtický znak pánů z Dubé a pánů z Boskovic na kostele sv. Jakuba Většího v Boskovicích	26
8 Historický vývoj zámku v Boskovicích	28
8.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů a Mensdorff-Pouilly na zámku v Boskovicích	28

9	Historický vývoj panského dvora v Boskovicích.....	30
9.1	Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na panském dvoře v Boskovicích	30
10	Historický vývoj hradu v Boskovicích.....	30
10.1	Šlechtický znak rodu Zástřizlů na hradě v Boskovicích.....	31
	ČERNÁ HORA.....	33
11	Historický vývoj zámku v Černé Hoře.....	33
11.1	Šlechtický znak rodu Boskoviců na zámku v Černé Hoře.....	33
11.2	Šlechtický znak pánů z Lipé a Boskoviců na zámku v Černé Hoře....	34
11.3	Šlechtický znak rodu Boskoviců na zámku v Černé Hoře.....	35
11.4	Šlechtický znak rodu Friesů na zámku v Černé Hoře.....	35
11.5	Šlechtický znak rodu Geisslernů na zámku v Černé Hoře.....	36
12	Historický vývoj lesní kaple sv. Josefa.....	36
12.1	Šlechtický znak rodu Friesů na zámecké lesní kapli v Černé Hoře....	37
	DRNOVICE.....	38
13	Historický vývoj panského dvora v Drnovicích.....	38
13.1	Šlechtické znaky rodu Piatů a Dubských z Třebomyslic na panském dvoře v Drnovicích.....	38
	KŘTINY.....	40
14	Historický vývoj zámku ve Křtinách.....	40
14.1	Šlechtický znak rodu Bubnů z Litic na zámku ve Křtinách.....	40
14.2	Šlechtický znak rodu Teuber na zámku ve Křtinách.....	41
	KUNŠTÁT.....	43
15	Historický vývoj zámku Kunštátu.....	43
15.1	Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na zámku v Kunštátu	43
15.2	Šlechtický znak pánů z Imbsen na zámku v Kunštátu.....	44

15.3	Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na zámku v Kunštátu	45
15.4	Šlechtický znak rodu Coudenhove-Honrichů na zámku v Kunštátu	45
15.5	Šlechtický znak pánů z Kunštátu na zámku v Kunštátu	46
16	Historický vývoj hřbitovního kostela sv. Ducha v Kunštátu	47
16.1	Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na hřbitovním kostele sv. Ducha v Kunštátu	47
17	Historický vývoj fary v Kunštátu	48
17.1	Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na faře v Kunštátu	48
17.2	Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na studni vedle fary v Kunštátu	48
18	Historický vývoj kostela sv. Stanislava v Kunštátu	48
18.1	Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na kostele sv. Stanislava v Kunštátu	49
19	Historický vývoj panského pivovaru v Kunštátu	49
19.1	Šlechtický znak Honrichů z Wolfswarffenu na panském pivovaře v Kunštátu	49
	LETOVICE	50
20	Historický vývoj zámku v Letovicích	50
20.1	Šlechtický znak rodu Blümegenů na zámku v Letovicích	51
21	Historický vývoj kláštera Milosrdných bratří s kostelem sv. Václava	51
21.1	Šlechtický znak rodu Blümegenů na klášterním kostele v Letovicích	52
	LYSICE	53
22	Historický vývoj zámku v Lysicích	53
22.1	Šlechtický znak rodu Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích	53
22.2	Šlechtický znak pánů z Náchoda na zámku v Lysicích	54
22.3	Šlechtický znak rodu Dubských na zámku v Lysicích	55
22.4	Šlechtický znak hrabat Březnických z Náchoda na zámku v Lysicích	55

22.5	Šlechtický znak rodu Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích	55
22.6	Šlechtický znak rodu Piatů na budově v zámeckém areálu v Lysicích	56
23	Erbovní galerie Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích	56
24	Historický vývoj pohřební kaple s hrobkou rodiny Dubských z Třebomyslic	57
24.1	Šlechtický znak rodu Dubských z Třebomyslic na pohřební kapli s hrobkou rodiny Dubských v Lysicích	57
OLEŠNICE		58
25	Historický vývoj zámku Lamberk	58
25.1	Šlechtický znak rodu Honrichsů na zámku Lamberk	58
OLOMUČANY		59
26	Historický vývoj hradu Nový Hrad u Olomučan	59
26.1	Šlechtický znak rodu Boskoviců, Šternberků a Rožmberků na hradě Nový Hrad	59
RÁJEC-JESTŘEBÍ		62
27	Historický vývoj kostela Všech svatých v Rájci-Jestřebí	62
27.1	Šlechtický znak rodu Roggendorfů a Kolovratů na kostele Všech svatých v Rájci-Jestřebí	62
SEBRANICE		64
28	Historický vývoj fary v Sebranicích	64
28.1	Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na faře v Sebranicích	64
29	Historický vývoj kašny před kostelem v Sebranicích	64
29.1	Šlechtický znak na kašně v Sebranicích	65
SLOUP		66
30	Historický vývoj kostela Panny Marie Sedmibolestné ve Sloupu	66
30.1	Šlechtický znak rodu Roggendorfů a Pálffyů z Erdödu na kostele Panny Marie Sedmibolestné ve Sloupu	66

31	Historický vývoj hřbitova ve Sloupu	67
31.1	Šlechtický znak rodu Salmů na hřbitově ve Sloupu	67
31.2	Šlechtické znaky příslušníků rodu Salmů na náhrobcích hřbitova ve Sloupu 68	
ŠEBETOV		69
32	Historický vývoj zámku v Šebetově	69
32.1	Šlechtický znak rodu Königswartrů na zámku v Šebetově	69
VELKÉ OPATOVICE.....		71
33	Historický vývoj zámku ve Velkých Opatovicích.....	71
33.1	Šlechtický znak rodu Salm-Neuburg na zámku ve Velkých Opatovicích 72	
33.2	Šlechtický znak rodu Salm-Neuburg na zámku ve Velkých Opatovicích 72	
33.3	Šlechtický znak rodu Herbersteinů na zámku ve Velkých Opatovicích	72
33.4	Šlechtický znak rodu Herbersteinů a Apponyiů na zámku ve Velkých Opatovicích.....	74
34	Historický vývoj soch sv. Jana Nepomuckého, sv. Judy Tadeáše, sv. Floriána ve Velkých Opatovicích	74
34.1	Šlechtický znak rodu Salmů na soše sv. Jana Nepomuckého ve Velkých Opatovicích.....	75
34.2	Šlechtický znak rodu Salmů na soše sv. Judy Tadeáše ve Velkých Opatovicích.....	75
34.3	Šlechtický znak rodu Salmů na soše sv. Floriána ve Velkých Opatovicích 75	
35	Historický vývoj hrobky na bývalém hřbitově ve Velkých Opatovicích...76	
35.1	Šlechtický znak rodu Herberstein na hřbitově ve Velkých Opatovicích	76
ZÁVĚR		77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		83

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY.....	85
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	120
SEZNAM TABULEK	123
SEZNAM GRAFŮ	124

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na výskyt šlechtických znaků objevujících se na kulturních památkách v okrese Blansko. Region byl zvolen z důvodu blízkosti mého bydliště.

Práce navazuje na bakalářské práce studentek Veroniky Vrtalové¹ a Moniky Šťastné,² které zinventarizovaly šlechtické znaky na kulturních a stavebních památkách okresů Jihlava a Nový Bydžov. Cílem práce je zdokumentování šlechtických znaků vyskytujících se na exteriérech nemovitých kulturních památek a zhotovení soupisu dochovaných šlechtických znaků. Výzkum je doložen fotografiemi šlechtických znaků na kulturních památkách-zámcích, hradech, kostelech, panských domech, farách, hřbitovech či hospodářských stavení. Bakalářská práce dokumentuje všechny obce v okrese Blansko, kde lze najít šlechtický znak. Seznam je seřazený abecedně. Dalším cílem práce je zjistit počty šlechtických znaků na nemovitostech. Šlechtické znaky jsou přiřazeny k příslušnému rodu, do časového období a jsou uvedeny základní informace o historii rodu a místu nálezu. Při kompozici je třeba postupovat podle míst, kde se památka a znak nachází. V případě, že v práci není odkaz na literaturu, provedla jsem vlastní výzkum. Stejně tak u podoby znaku, u něhož nebyl odborný popis. Snažila jsem se jej popsat co nejdůvěhodněji.

Bakalářská práce usiluje o odpověď na několik dílčích otázek, a proto se zaměří na:

- zdokumentování veškerých obcí, ve kterých nalezneme šlechtický znak, obce budou řazeny abecedně
- vytvoření seznamu všech kulturních památek, na kterých se nachází šlechtický znak a jejich stručný historický vývoj
- zjištění počtu a vytvoření seznamu všech šlechtických znaků vyskytujících se na kulturních památkách
- zjištění, kterému šlechtickému rodu znak patří, a vytvoření stručného souhrnu informací o rodu

---

¹Veronika VRTALOVÁ, *Šlechtické znaky na stavebních památkách okresu Jihlava*, Hradec Králové 2014, s. Bakalářská práce.

²Monika ŠŤASTNÁ, *Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Nový Bydžov*, Hradec Králové 2015, s. Bakalářská práce.

- zaměří se na popis umístění, přibližnou dataci, materiál a podobu znaku u všech nalezených znaků

Blansko leží na území Moravy, pouze částí obce Kněževes se nacházejí na území Čech. Okres sousedí s pěti okresy. Okres Brno-venkov, Vyškov, Prostějov, Svitavy, Žďár nad Sázavou. Území je převážně hornaté, na západě leží v Hornosvratecké vrchovině, ve východní části okresu se nachází v Dražanské vrchovině. Nadmořská výška se pohybuje v okrese v rozmezí od 248 do 727 metrů. V okrese Blansko se nachází 116 obcí, 8 měst a 9 obcí se statutem městyse. Mezi nejnavštěvovanější místa okresu dozajista patří oblast vápencového zvrásnění v Moravském krasu. K nejvýznamnějším kulturním památkám patří empírový zámek v Boskovicích, renesanční a raně barokní zámek v Kunštátu, renesanční zámek v Blansku, renesanční zámek v Lysicích a raně klasicistní zámek v Rájci nad Svitavou.³

Žádná vzniklá publikace o Blanensku se nevěnuje pouze šlechtickým znakům. Jedním z autorů zabývajících se památkami a historií tohoto okresu byl Karel Kuča.⁴ Jeho práce posloužila jako stěžejní dílo při popisování historického minima o obcích a památkách. Dále jsem využila *Vlastivědu moravskou II. Místopis. Brněnský okres*,⁵ *Blanský okres*.⁶ Z literatury přibližující historii staveb jsem využila především dílo autorů Zdeněk Hasoň – Přemysl Riebl⁷ a dílo Bohumila Samka.⁸ Z rozsáhlé literatury, která o šlechtických rodech existuje, jsem využila několik publikací, například *Almanach českých šlechtických rodů*⁹ nebo *Erby české, moravské a slezské šlechty*.¹⁰

---

³Český statistický úřad

⁴Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, Praha 2011.

⁵Franstišek A. SLAVÍK, *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Brněnský okres*, Brno 1897.

⁶Jan KNIES, *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Blanský okres*, Brno 1902.

⁷Zdeněk HASOŇ – Přemysl RIEBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999.

⁸Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, Praha 1999.

⁹Vladimír POUZAR, *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2001.

¹⁰Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013.

ADAMOV

První zmínku o osadě nalézáme již z roku 1360. Původně šlo jen o hutě, ty ale zpustly. Prvním majitelem Adamova je uváděn Čeněk Krušina z Lichtenburka, který zemřel bezdětný, proto panství připadlo Joštu moravskému markraběti. Obec příslušela k panství Nového Hradu, který nechal vystavit Jošt, později Adamov patřil k panství pozořickému. Po smrti Jošta připadlo panství českým králům, kteří ho pronajímali šlechtickým rodům. Z 15. století je doloženo osídlení v okolí železného hamru. Tehdy byly obnoveny hutě Benešem Černoorským z Boskovic.¹¹ Když vymřel rod Boskoviců po meči, panství vyženil Max z Lichtenštejna. Po něm na panství působil Karel Eusebius z Lichtenštejna. V roce 1732 dostala osada svůj současný název Adamov podle Josefa Adama, knížete z Lichtenštejna. V tomto období se ale ještě udržoval i název Staré Hamry. Historie obce je úzce spjata s výrobou železa.¹² Dalšími významnými majiteli obce Adamov byli například Alois II. s manželkou Františkou Kinskou, kteří se zasloužili o stavební rozvoj Adamova.

1 Historický vývoj kostela sv. Barbory v Adamově

Novogotický cihlový kostel je postaven v roce 1857 podle návrhu Josefa Hiesera.¹³ Zakladatelem kostela byl kníže Alois II. z Lichtenštejna, který byl ženatý s Františkou Kinskou z Vchynic a Tetova. Kostel je zasvěcen patronce horníků sv. Barboře. Cihle, které se zde pářily, byly prvotně využity na výstavbu kostela. Od začátku byla stavba přizpůsobena plánu umístit do něj tzv. Světelský oltář z počátku 16. století a obraz Narození Páně z 18. století.¹⁴ Oltář je velmi významnou gotickou památkou řezbářství zhotoven v letech 1516-1525.¹⁵

1.1 Šlechtický znak rodu Lichtenštejnů na kostele sv. Barbory v Adamově

Obrázek: 1, 2, 3

Datace: 1857

Materiál: pískovec

---

¹¹František A. SLAVÍK, *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Brněnský okres*, Brno 1897, s. 47–50.

¹²Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku*, 1. díl, Praha 2011, s. 28–30.

¹³*Tamtéž*, s. 30.

¹⁴Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 76.

¹⁵Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 1. díl, Praha 1994, s. 28.

Umístění: Znak je umístěn na dvou stranách kostela vysoko na štítu: nad vchodem a v zadní části kostela. Na kostele se nachází ještě třetí znak, který je v tympanonu nad portálem kostela na levé straně.

Podoba znaku: Znak na přední straně kostela obsahuje kolčí štít, na zadní straně má štít tvar barokní. Oba dva znaky mají srdcový štít, který je dělený, v prvním poli je vyobrazena orlice, ve druhém poli jsou pruhy a routová koruna, třetí pole je polcené v pravé části je pole červené vyznačené svíslým šrafováním a v levé stříbrné vyznačené prázdným polem, ve špici je lovecký roh zavěšený na šňůře a v čtvrtém poli orlice s dívčí hlavou a korunou. Znak nad portálem má kolčí tvar štítu, který je dělen a šrafováním vyznačen zlato-červeně, tento erb byl používán zejména do 17. století.

Rod Lichtenštejnů: Rod pocházející ze Štýrska. První zmínka o rodu sahá do 12. století. Jejich jméno je odvozeno od hradu Liechtenstein v Dolních Rakousích. Do českého státu se rod dostal za pomoci moravského markraběte a později českého krále Přemysla Otakara II., který Jindřichovi z Lichtenštejna věnoval hrad Mikulov i s panstvím. Rod se usadil na Moravě a patřil k významným aristokratickým rodům. Ve 14. století měl rod v držení 23 panství. Rod tíhl mocensky k Rakousku zejména větev sídlící na Moravě. V 16. století sympatizovali s reformací, nakonec se vrátil ke katolictví. Významným členem rodu byl Karel, který se stal prvním představitelem rodu, který získal titul říšského knížete a tím si zajistil velké bohatství. Působil v moravské státní správě a bránil zemi při Bočkajově povstání. V roce 1608 byl císařem Matyášem povýšen do knížecího stavu. Postupně získal území, jako bylo vévodství opavské, vévodství krnovské. Po stavovském povstání byl Karel císařem jmenován místodržitelem a byl pověřen vyšetřováním a potrestáním rebelů stavovského povstání. Měl také na starost rekatolizaci země. Značné majetky získal rod z konfiskace a z dědictví po vymřelém rodu Boskoviců, s kterým byl svázán sňatkem. Významným ziskem bylo panství Vaduz a Schellenberg, které bylo v roce 1723 povýšeno na knížectví a bylo přejmenováno na Lichtenštejnsko. Příslušníci rodu se často účastnili bitev proti Turkům, později v napoleonských válkách. Účastnili se i známé bitvy „tří císařů“. Po roce 1945 byl majetek rodu zkonfiskován. Dodnes vede Lichtenštejnsko spor s Českou Republikou o navrácení majetků.¹⁶

---

¹⁶Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s.163–165. Srv. Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 257–258. Srv. Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s. 327–328.

Rod má v úpravě z roku 1709 znak, kde je vyobrazen srdcový štít zlato-červeně dělený, v prvním zlatém poli je slezská orlice, ve druhém poli se zlato-černými pruhy je zelená routová koruna jako znak Künrigu, v poli třetím je znak opavského knížectví červeno-stříbrně polcený, v modré špici je zlatý lovecký roh zavěšený na zlaté šňůře za knížectví krnovské a v pátém zlatém poli je zlatě-černá orlice s dívčí hlavou a korunou za hrabství Východní Frísko.

1.2 Šlechtický znak rodu Kinských na kostele sv. Barbory v Adamově

Obrázek: 3

Datace: 1857

Materiál: pískovec

Umístění: V tympanonu nad portálem kostela na pravé straně je umístěn znak, který patří Františce Kinské z Vchynic a Tetova.

Podoba znaku: Znak je na červeném svislém šrafovaním vyznačeném kolčím štítu, kde jsou vyobrazeny tři vlčí zuby vybíhající z levého kraje štítu.

Rod Kinských: Počátky rodu sahají do 13. století. Prvním známým předkem byl nejspíš Martin z Medvědíče. Původně se rod nazýval Vchynští z Vchynic a z Tetova podle tvrze u Lovosic. Tento název používali až do počátku třicetileté války. Rod byl vladycký, až v roce 1611 byl povýšen do panského stavu na základě zfalšovaných listin. Později v 18. století byla jedna větev povýšena do stavu říšských hrabat. Největší vzestup rodu byl za Jana Kinského, který byl karlštejnským purkrabím. Tehdy se ale také zapletl do aféry s císařem Rudolfem. Údajně šlo o urážku císaře. I jeho bratr Radslav měl s císařem spory, zde šlo o již zmíněné zfalšované dokumenty, které měli dokazovat nárok rodu na panský stav v souvislosti s příbuzenstvím s Tetoury z Tetova. Jan Kinský měl šest synů, ze kterých se pouze Václav stal pokračovatelem rodu, který dál pak rozdělil na několik větví. Václav se snažil o sesazení Rudolfa z trůnu. Jeho bratr Vilém byl direktorem a spolu s Albrechtem z Valdštejna zavražděn v Chebu za spiknutí. Kinští se aktivně zapojili i do stavovského povstání, kdy další ze synů Jana Oldřich při defenestraci vyhodil Jana Bořitu z Martinice z okna. Dále se také jako plukovník staral ve stavovském vojsku o tisíc koní. Kinští se přes toto složité období přenesli a v 17. a 18. století stáli po boku habsburské moci jako čeští kancléři, působili jako diplomaté a rozšiřovali majetek rodu. Členové rodu se stali

významnými chovateli plaváků a starokladrubských koní. Dodnes rod disponuje velkým množstvím majetků jako je Kostelec nad Orlicí, Chlumeč nad Cidlinou, Žďár nad Sázavou.¹⁷

Rod má ve znaku vyobrazeny tři stříbrné vlčí zuby na červeném štítě jdoucí zprava doleva. Přikryvadla jsou červeno-stříbrná, v klenotu je červené a stříbrné křídlo. Někdy znak bývá doplněn hraběcí korunou. Tento erb je užíván od roku 1605.

2 Historický vývoj hřbitova v Adamově

Na hřbitově se nachází kostnice s gotickým vchodem. Hřbitov nechal zbudovat kníže Alois II. z Lichtenštejna stejně jako kostel, školu a faru.

2.1 Šlechtický znak rodu Lichtenštejnů na hřbitově v Adamově

Obrázek: 4

Datace: 1857

Materiál: kámen

Umístění: Znak se nachází nad vstupní branou hřbitova.

Popis znaku: Znak má kolčí tvar štítu, který je dělen a šrafováním vyznačen zlato-červeně.

---

¹⁷Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s.265–267. Srv. Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 206-207.

BLANSKO

Město Blansko se dnes rozkládá na území v minulosti nazývaném osada Staré Blansko a v části osady Nové Blansko. Obec vznikla okolo roku 1141, dokládá to zmínka o sporu vedeném o území města Blanska mezi olomouckým biskupem Jindřichem Zdíkem a brněnským knížetem Vratislavem. Blansko patřilo k olomouckému velkofarnímu kostelu a později bylo udělováno v léno různým držitelům. K významným majitelům patřili například páni z Kunštátu a ze Skal, páni z Boskovic, Lvové z Rožmitálu, rod Gellhorn. Od roku 1573 město Blansko patřilo Žalkovským z Žalkova. V této době došlo k výraznému rozvoji města. Posledními majiteli se stali Salm-Reifferscheidtové, kteří se zasloužili o největší rozvoj železáren a strojíren.¹⁸ Na území města Blanska najdeme několik kulturních památek, na nichž se nacházejí šlechtické znaky – patří k nim zejména kostel sv. Martina a zámek.

3 Historický vývoj kostela sv. Martina v Blansku

Kostel nechal vybudovat biskup Jindřich Zdík v roce 1138 po odvrácení sporu knížete Vratislava. Kostel je dnes přestavěn, z původní pozdně románské stavby se dochoval reliéf mužské postavy s mečem. Na reliéfu je s největší pravděpodobností vyobrazen patron kostela svatý Martin. Reliéf se nachází nad gotickým sedlovým portálem.¹⁹ První úpravy kostela proběhly v polovině 15. století. Další změny pak v 17. století. Nutnou potřebou byla i přestavba věže v roce 1707 a prodloužení lodě k východu s novým presbytářem v roce 1793. Tuto přestavbu měla na starost hraběnka Zuzana Gellhornová rozená Orlíková z Laziska²⁰ Roku 1718 byla vybudována kostnice a postavena zeď kolem kostela. Mezi další nutné opravy patří přestavba oltáře v letech 1725–1726. Úpravu kostela zaznamenává pamětní kamenná deska na zdi u vchodu do kostela. K poslední stavebním změnám kostela došlo za působení faráře dr. Františka Srbeckého v roce 1889.²¹

3.1 Šlechtický znak rodu Gellhorn na kostele sv. Martina v Blansku

Obrázek: 5

Datace: 1707

---

¹⁸Jan KNIES, *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Blanský okres*, Brno 1902, s. 40–50.

¹⁹Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 36.

²⁰Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku* 1. díl, Praha 2011, s. 134–135.

²¹Josef PILNÁČEK, *Paměti města Blanska a okolních hradů*, Brno 2005, s. 333–337.

Materiál: pískovec

Umístění: Nad vchodem do kostela je umístěn znak, jeho pravá část patří Zuzaně Orlíkové z Laziska a levá část patří rodu Gellhorn.

Podoba znaku: Štít je na kartuši, v prvním poli je v holeni ohnutá, obráceně postavená obrněná noha rytíře, ve druhém poli je vyobrazen kříž, ve třetím poli je vyobrazeno ucho či držadlo od kotle, v jeho středu je postaven meč, ve čtvrtém poli je z vody vystupující ledovec.

Rod Gellhornů: Jedná se o slezský rod sídlící od 15. století ve Svidnicku. V 16. století se rod rozdělil a vznikla tak hraběcí linie. Majitelem Blanska a Petřvaldu se stal v roce 1694 Ernst Leopold z Gellhorn, byl ženatý se Zuzanou Orlíkovou z Laziska a získal v roce 1655 potvrzení českého hraběcího stavu. Začal na Blanensku podnikat a budovat železářský průmysl. První syn hrabě Franz Anton byl majitelem Luk na Jihlavsku, které následně prodal. Jeho druhý syn Ernst Julius se přidal k Prusům během válek o Slezsko. Jeho syn v roce 1766 prodal Blansko a následně nejspíš tato rodová linie Gellhornů vymřela. Další linie rodu žila u Opavy později pak v pruské části Slezska a jiných německých zemích.²²

Rod má ve znaku modrý štít, na něm černou loveckou trubku pyskem vlevo obrácenou se zlatou šňůrkou, modrá a žlutá přikryvadla, nad helmou trubku a tři pštrosí pera, na nichž je též trubka.²³

4 Historický vývoj zámku v Blansku

Zámek byl původně manským dvorem. Kvůli zániku hradu Blansek, bylo potřeba vybudovat v Blansku novou tvrz. Tato tvrz vznikla právě na místě manského dvora. Tvrz byla později za doby vlády Jana Žalkovského ze Žalkovic přestavěna na zámek. Zámek byl v letech 1643–1645 kvůli třicetileté válce značně poškozen. Jeho tehdejší majitelé Lvové z Rožmitálu měli spousty jiných majetků, proto nebylo Blansko hlavním sídlem.²⁴ Zámek byl kolem roku 1695 v držení rodu Gellhorn a byl upraven a rozšířen. Roku 1766 získali zámek Salmové, kteří jej využívali jako sídlo horního a hutního úřadu tohoto panství či jako letní rodinné sídlo. Zámek prodělal v 19. století ještě několik stavebních úprav a do roku 1945 zůstal již v držení Salmů.

---

²²Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, 1. díl, Praha 2010, s. 270.

²³August SEDLÁČEK, *Českomoravská heraldika část zvláštní*, Praha 1997, s. 415.

²⁴Zdeněk HASOŇ – Přemysl REIBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999, s. 8.

4.1 Šlechtický znak rodu Žalkovských a Bítovských na zámku v Blansku

Obrázek: 6, 7

Datace erbu nad vchodem: 1593

Datace erbu v průjezdu zámecké budovy: 1604

Materiál: pískovec

Umístění: Dva téměř totožné alianční znaky, které se nachází na zámku: jeden nad vchodem do zámku a druhý v průjezdu na nádvoří. První zprava patří Janu Žalkovskému a druhý zprava Anežce Bítovské.

Podoba znaku: Jedná se o alianční znaky rodu Žalkovských a Bítovských. Na prvním aliančním znaku nad vchodem je barokní štít, který je vyobrazen v kartuši s rostlinnými motivy. Na druhém aliančním znaku v průjezdu je oválný štít v kartuši s rostlinnými motivy. Dále jsou znaky již shodné. Ve spodní části znaku je oblak, ze kterého stoupá ruka, vyobrazena až po loket, držící v pěsti dubovou větev se třemi lupeny a třemi žaludy a sedící hrdličkou. Nad erbem je uzavřená turnajová přilba, klenot opakuje štít, ruka v červeném rukávu s dubovou větví a hrdličkou. Z koruny vyrůstají po obou stranách červeného rukávu dvě pštrosí pera. Na druhém zprava je vyobrazen hříč – tři ostré háky uprostřed spojené svými držadly, nad erbem je uzavřená turnajová přilba, v klenotu vyrůstá hák dvěma rohy. Pod znakem je nápis, který udává vlastníka znaku. U aliančního znaku v průjezdu je uveden i letopočet.

Rod Žalkovských ze Žalkovic: Moravský vladycký rod založený Matyášem Tišnovským v roce 1553, který v dopise obdržel povolení používat přídomek Žalkovský ze Žalkovic, a o rok později byl přijat do rytířského stavu. V roce 1563 koupil statek Dobromilice, kde obnovil tvrz a nechal vybudovat další. V roce 1574 získal do správy panství Blansko. Tvrz ve městě Blansko začal přestavovat na renesanční zámek. Matyáš koupil i statek Rataje. V roce 1589 získal od Jana z Pernštejna pustý hrad Mitrov. Matyáš byl výborný hospodář. Zastával v letech 1574–1584 funkci moravského zemského prokurátora. Později v roce 1593 byl místopísařem markrabství moravského. Za účast na stavovském povstání byl potrestán pokutou, a proto začal prodávat majetky i přesto v 17. a 18. století zastávají Žalkovští významné zemské úřady. V 18. století zemřel poslední člen rodu František Vincent Žalkovský.

Rod má ve znaku ve spodní části oblak, ze kterého stoupá ruka, která je vyobrazena až po loket držící v pěsti dubovou větev se třemi lupeny a se třemi žaludy na větvi sedí hrdlička, nad erbem je uzavřená turnajová přilba, klenot opakuje štít ruka v červeném rukávu s dubovou větví a hrdličkou, z koruny vyrůstají po obou stranách červeného rukávu dvě pštrosí pera, vpravo červené vlevo stříbrné.²⁵

Rod Bítovský ze Slavíkovíc: Jedná se o moravský vladycký rod, který byl pojmenován podle tvrze ve Slavíkovících. Historie rodu sahá do roku 1350, kdy je připomínán Jan ze Slavíkovíc jako majitel Slavíkovické tvrze. Po prodeji rodné tvrze roku 1464, o což se zasloužil Štěpán ze Slavíkovíc, zůstaly rodu ještě jiné moravské statky, například statek Doubravice, který Jan ze Slavíkovíc získal jako dar od Smila ze Sulejovic v roce 1460. Ke statku náležela tvrz, která byla značně poničena v dobách česko-uherských válek. Tvrz obnovili a v 1. polovině 16. století na ní již sídlili. K dalším ziskům majetku Bítovských řadíme Krakovec, Heroltice. Na počátku 17. století Bohuslav Bítovský obdělával pozemky olomouckých biskupů, které měl propůjčeny v léno. Jeho synu byly majetky nejspíš zkonfiskovány. Pod hradem Malenovice, který jim též patřil v období 1573–1625, byla svedena bitva s císařským vojskem. Rod v období třicetileté války náhle mizí. Nezůstaly po něm žádné stopy ani informace.

Rod má ve znaku hříč – tři ostré háky uprostřed spojené svými držadly. Ostré zahnuté hroty hříče mohly být využívány k pouštění krve koním nebo k využití v boji. Nad erbem je uzavřená turnajová přilba, v klenotu je vyobrazen jeden hák, který stojí mezi dvěma červenými rohy.²⁶

4.2 Šlechtický znak rodu Salmů na zámku Blansko

Obrázek: 8

Datace: 2. polovina 19. století

Materiál: Litina

Umístění: Znak je umístěn za vstupem na nádvoří po levé straně nad dveřmi.

Podoba znaku: Ve znaku je vyobrazen barokní štít se dvěma lososy hlavami vzhůru, hřbetem k sobě. Okolo znaku je stuha, na které je nápis *Contra torrenten*, v překladu to znamená proti proudu. Nad erbem je knížecí koruna.

²⁵ Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 555-556.

²⁶ *Tamtéž*, s. 49.

Rod Salmů: Rod Salmů pochází z Lucemburska, byl již ve 12. století rozdělen na dvě větve hornosalmskou a dolnosalmskou. Do našich zemí se v 16. století dostali obě linie. Větev horních Salmů na Moravu přesídlila díky Juliu Salm-Neuburg. Jeho následovníci získali moravské statky Kralice, Kojetín, Tovačov a Hodonín. V době třicetileté války Salmové ubránili proti Švédům Tovačov. Tato linie vymřela ve druhé polovině 18. století po meči. Majetek si rozdělili dcery. Dolnosalmská linie se spojila s rodem pánů z Reifferscheidtu, a do českých zemí se dostali sňatkem s hraběnkou Marií Agátou Slavatovou z Chlumu a Košumberka. Její synové rozdělili dolnosalmskou linii na další tři linie. Pro české země jsou významné dvě: Salm-Reifferscheidt-Hainzspach a Salm-Reifferscheidt-Raitz. První zmíněná větev byla dědicem Lipové a Světlé nad Sázavou. Tato větev se spojila sňatkem s hrabaty Thun-Hohenstein. Druhá zmíněná větev získala moravské statky Rájec nad Svitavou a Blansko. Jejím zakladatelem byl Anton, který se oženil s hraběnkou Rafaelou von Roggendorf. Statky na Moravě získal částečně tímto sňatkem a částečně koupí. Anton měl velmi kvalitní vzdělání, které později využil a byl vybrán jako vychovatel dětí Marie Terezie včetně Josefa II. Získal také spousty vyznamenání. Jeho rod byl velmi průkopnický: založil zednářskou lóži, zajímal se o alchymii a magii, dělal průzkumy v propasti Macocha. Vybudoval knihovnu s nejrozsáhlejší sbírkou přírodovědné literatury na Moravě a zajímal se o přírodní vědy. Dále rod vybudoval významné železářny v Blansku. Posledním majitelem statků na Moravě je kníže Hugo Mikuláš, kterému byly zkonfiskované statky navraceny.²⁷

Erb se kvůli častému dělení rodu měnil; každá větev tak nosí vlastní pozměněnou podobu znaku. Hornosalmská linie se od Dolnosalmské odlišovala pouze barevností lososů. Hornosalmská měla stříbrné lososy na červeném poli. Dolnosalmská opačně, červené lososy na stříbrném poli.²⁸

Linie Salm-Reifferscheidtu má ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. V srdečním stříbrném štítku jsou tři červené routy. První pole je polcené, vpravo jsou červené lososi a vlevo červený štítek pod modrým turnajským límcem. Ve druhém červeném stříbrnými šikmými šindeli posetém poli je stříbrný dvouocasý lev, ve třetím zlatém poli se čtyřmi červenými břevny je dvouocasý lev, ve čtvrtém zlatém poli je dvouocasý lev.²⁹

Linie Neuburg má ve znaku čtvrcený štít. V 1. a 4. stříbrném poli jsou dva červené lososy s řeckými kříži. A ve 2. a 3. stříbrném poli je červený gryf držící zajíce.

²⁷Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s. 238–240.

²⁸Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 397.

²⁹Vladimír POUZAR, *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2001, s. 331.

4.3 Šlechtický znak rodu Salmů na zámku Blansko

Obrázek: 9

Datace: 1766–1945

Materiál: kámen

Umístění: Znak se nachází ve štítě vedle vchodu do zámku.

Podoba znaku: Na barokním štítě jsou ve znaku vyobrazeny dva lososi hřbety k sobě, hlavami vzhůru. Okolo znaku jsou ornamentální motivy. Nad nimi pozlacená knížecí korunka.

5 Historický vývoj fary v Blansku

Fara byla postavena 1713 v jednoduchém stylu obdélníkového tvaru. Nad vstupem do fary se nachází znak Arnošta Leopolda Gellhorna z Peterswaldu s nápisem udávajícím fakta o stavbě budovy.³⁰

5.1 Šlechtický znak rodu Gellhornů na faře v Blansku

Obrázek: 10

Datace: 1713

Materiál: pískovec

Umístění: V tympanonu nad portálem fary se nachází znak patřící Arnoštu Leopoldovi Gellhornovi z Peterswaldu.

Podoba znaku: Ve znaku je čtvrcený štít se srdečním štítkem. Na štítku je lovecká trubka se šňůrkou. V 1. a 4. poli je vyobrazen z vody vystupující ledovec. Ve 2. a 3. poli je kříž. Nad znakem je vyobrazen třikrát helm s klenotem a přikryvadla. V klenotu jsou tři pštrosí pera. Znak je částečně poničen. Jedná se o část prostředního klenotu a pravý helm.

6 Historický vývoj pomníku a osoby Karolíny Meineke

---

³⁰Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 1. díl, Praha 1994, s. 64.

Původní hrob se nedochoval. Nově postavený památník, který se nachází vedle kostela svatého Martina, obsahuje původní pamětní desku z roku 1881. Pomník patří Karolíně Meineke, která se narodila v roce 1768 v Hildesheimu jako dcera barona Johanna von Linsingen a Louisy von Schrader. V době, kdy ve Velké Británii na trůn usedal Jiří III., byl baron Linsingen důvěrníkem královny Charlotty. Díky otcově funkci se Karolina stala dvorní dámou. Král Jiří měl s královnou Charlotte několik dětí: syn Jiří, princ Waleský, syn Frederik, vévoda z Yorku, syn William, vévoda z Clarence. Vévoda William strávil svoje mládí na moři, kde nezískal vybrané chování ani zdvořilost, proto jej baron Linsingen dostal na převýchovu. William se zde setkal s Karolínou, jež ho okouzila. Vévoda z Clarence William byl jediným ideálním nástupcem anglického trůnu. Bylo to proto, že jeho otec trpěl záchvaty šílenství, princ z Walesu měl tuberkulózu, vévoda z Yorku byl velmi neoblíbený a tak jediným možným nástupcem byl princ William vévoda z Clarenc. Ten si ale tajně vzal baronesu Karolínu. Matka Williama královna Charlotte usilovala o neplatnost sňatku. Po nátlaku na oba manžele zajistila rozvod. Karolina po rozvodu byla dlouhodobě nervově nemocná a obrat přišel až s mladým lékařem Adolfem Meineke. Ten ji uzdravil a Karolina ho z úcty přijala za manžela. Přestěhovali se do Berlína, kde se jim narodily dvě děti. Po smrti jejich syna dostal Meineke nabídku od Huga Salm-Reifferscheidt pracovat jako chemik v blanenských podnicích. Celá rodina se tedy přestěhovala na Moravu, kde prožila zbytek života.³¹

6.1 Šlechtický znak rodu Linsingenů na pomníku Karolíny Meineke

Obrázek: 11

Materiál: pískovec

Umístění: Ve spodní části pomníku vedle kostela sv. Martina se nachází znak, který patří Karolíně Meineke zástupkyni rodu Linsingenů.

Podoba znaku: Znak je rytinou na památníku. Štít má novogotický tvar. Jsou na něm vyobrazeny pruhy, ve kterých jsou kruhy.

Na znaku rodu Linsingen jsou vyobrazeny červeno-modré pruhy, v modrých pruzích jsou bílé kruhy.

---

³¹Město Blansko: Historie Blanska, příběh Karolíny Meineke online KUČERA Jiří, Dostupné z <https://www.blansko.cz/historie-mesta/pribeh-karoliny-meineke>

BOSKOVICE

Město se nachází na území úrodné Malé Hané. První zmínka o Boskovicích jako o samostatném panství pochází z roku 1201. Prvními majiteli jsou nositelé jména podle hradu páni z Boskovic. Těm panství náleželo až do roku 1547 s výjimkou let 1398–1458, kdy panství patřilo pánům z Kunštátu. V letech 1437–1458 panství patřilo samotnému Jiřímu z Poděbrad, příslušníku rodu. Po roce 1547 od pánů z Boskovic panství kupili Ederové ze Štvanic. Po nich byli majiteli Zástřizlové a od 17. do 19. století panství vlastnili již Dietrichštejnové. Jako o posledních pánech pak mluvíme o Mensdorf-Pouilly, kteří panství získali sňatkem.³²

7 Historický vývoj kostela sv. Jakuba Většího v Boskovicích

Počátky farního kostela sv. Jakuba staršího sahají do roku 1346. Z tohoto období se dochovalo jádro stavby. Jádro se skládá z kněžiště, trojlodí, sakristie a obvodových stěn. Kostel byl přestavěn v letech 1493–1527 Ladislavem z Boskovic. V období let 1600–1602 proběhla další úprava při, které byla zvětšena výška věže, která je nad kaplí Srdce Pána Ježíše Krista. V těchto místech se nachází také erb Ladislava z Boskovic a jeho manželky Magdalény z Dubé. Kostel několikrát vyhořel a jeho vzhled se s opravami měnil. Změna byla nejvíc patrná na věžích, které měnily výšku a jejichž počet se zvyšoval. V letech 1845–1847 byl kostel přestavěn na novogotickou stavbu. Tuto podobu si kostel zachoval dodnes. Přestavba byla provedena zřejmě Andreasem Schrothem z Vídně. Dnes se ale spekuluje o tom, že kostel mohl přebudovat Johannes Schrothem starší. Díky těmto úpravám byl posunut vchod do kostela. V kostele je dodnes dochovaná dlažba z 18. století.³³

7.1 Šlechtický znak pánů z Dubé a pánů z Boskovic na kostele sv. Jakuba Většího v Boskovicích

Obrázek: 12

Datace: 1493–1527

Materiál: Nelze specifikovat

---

³²Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 1. díl, Praha 1994, s. 100–111.

³³Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 25.

Umístění: Znak je umístěn vysoko na věži nad vstupem do kaple Srdce Pána Ježíše Krista. Kvůli umístění ve velké výšce jej nelze ze země téměř vidět.

Podoba znaku: Konkrétní vzhled není vidět. Jedná se o alianční znak Ladislava z Boskovic a Magdalény z Dubé.

Rod pánů z Dubé: Rod patřil k odnoži rodu Benešoviců, proto nosili ve znaku od 13. století zavínutou střelu zvanou odřivous. Tento znak je typický pro Benešovice. Páni z Dubé vlastnili statky kolem řeky Sázavy, kde vystavěli hrad Dubé. Od názvu hradu si převzali jméno. Poprvé slyšíme o pánu z Dubé o Ondřeji v roce 1283. Nejvýznamnějším členem lze označit Ondřeje IV., který zastával úřad nejvyššího zemského sudího. Napsal významné dílo *Výklad na právo země české*. Dalším držitelem hradu byl Václav z Dubé, který například bojoval za krále Václava IV. v bojích s panskou jednotou. Patřil k významným lapkům, proto se stal hrad vězením pro oloupené protivníky. V roce 1404 byl hrad dobyt druhou větví pánů z Dubé, která sídlila na Líšně. Zástupce Líšeňské větve Ondřej byl otcem známého zástupce líšeňské větve rodu pánů z Dubé, a to Jana Roháče z Dubé. Byl to husitský hejtman, který bojoval proti králi Zikmundovi. Po smrti Jana Žižky patřil k radikálnímu křídlu husitů. U Kutné Hory vybudoval hrad Sion, kam se ukryl po bitvě u Lipan, ten byl po čtyřech měsících obléhání dobyt. Jan Roháč byl na Staroměstském náměstí pověšen. Obě větve rodu vymřely do konce 15. století. Zůstala jen jiná rodová větev Mračských z Dubé, která vymřela v první polovině 17. století.³⁴

Rod má ve znaku červený štít s bílým odřivousem, někdy nazývané jako zavínutá střela.³⁵

Rod pánů z Boskovic: Tento rod byl moravský panský rod, který od 13. století posiloval svou moc. V 15. století už o něm můžeme mluvit jako o jednom z nejvýznamnějších moravských šlechtických rodů. Páni z Boskovic se nazývali podle rodového sídla – hradu Boskovic. Později mluvíme o Černoehorských z Boskovic též podle sídla Černé Hory. Rod se dělil na čtyři větve. Na Moravě vlastnili jeho příslušníci velké množství statků, například Moravskou Třebovou, Hukvaldy, Bučovice, Úsov, Cimburk. Předchůdcem pánů z Boskovic byl Jimram a po něm Lambert, který nechal v roce 1230 založit v Brně minoritský klášter. Páni z Boskovic podporovali připojení Moravy k Uhrám a vládu Matyáše Korvína. Jaroslav

---

³⁴Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 115–116. Srv. Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s. 113–114.

³⁵Milan MÝSLIVEČEK, *Erbovník aneb kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě: podle starých pramenů a dávných né vždy věrných svědectví*, Praha 1993, s. 86.

z Boskovic sloužil ve Vídni jako Matyášův tajný rada a kancléř. V roce 1485 byl Jaroslav neprávem obviněn za zradu krále Matyáše a následně popraven. Tímto ztratil sympatie celého rodu. Boskovicové měli postavení ve významných funkcích, například Velen z Boskovic byl rádce krále Vladislava Jagellonského, další významnou funkci, kterou zastával Václav, otec popraveného Jaroslava byl komorník olomouckého zemského soudu. Boskovicové dosáhli, aby zápisy do zemských desek byly psány v češtině, nikoli latině. V 16. století bohatě rozvětvený rod náhle vymřel, a to všechny jeho čtyři větve. Posledním členem byl Jan Šembera, rada Rudolfa II., který zemřel 1597 a zanechal dvě dcery. Ty se provdaly do rodu Lichtenštejnů, kterým připadl všechnen majetek.³⁶

Rod má ve znaku znamení nazývané hřeben, což je krokev se sedmi hroty. Hřeben je stříbrný a umístěn na červeném štítu. V klenotu se nachází dva dubové věnky na sametovém polštáři.³⁷

8 Historický vývoj zámku v Boskovicích

Empírový zámek byl vystavěn v letech 1819–1826 pravděpodobně podle návrhu Josefa Escha, který touto dobou působil na dietrichštejnském panství jako architekt. Budova obestupuje obdélníkový dvůr.³⁸ Vybudovat zámek byl původně záměr Františka de Paula Dietrichštejna. Koupil proto v roce 1785 bývalý klášter s kostelem, ale výstavbu již kvůli své smrti nestihl. Započal ji následník František Xaver. Na boskovickém panství se stal majiteli po Dietrichštejnech rod hrabat Mensdorff-Pouilly, a to díky hraběnce Terezii Rosu z Dietrichštejna, která se do rodu provdala. Ti nechali na východní straně od zámku vybudovat skleník a jízdárnu. Výstavbou těchto dvou budov bylo dokončeno rozšiřování panského sídla.³⁹

8.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů a Mensdorff-Pouilly na zámku v Boskovicích

Obrázek: 13

Datace: 2. polovina 19. století

Materiál: kámen

---

³⁶Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s. 62–63. Srv. Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 55–56.

³⁷Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 55.

³⁸Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 1. díl, Praha 1994, s. 109.

³⁹Miloš STEHLÍK, *Boskovice*, Brno 1964, s.14–16.

Umístění: Nad římsou zámku směr od zámeckého parku se nachází alianční znak zprava rodu Dietrichštejnů a zleva Mensdorff-Pouilly.

Podoba znaku: Oba dva znaky jsou na kulatém štítu. Okolo štítu jsou rostlinné motivy. Na erbu Dietrichštejnů jsou vyobrazeny dva vinařské nože s rukojetí v pokosem děleném štítu. Ten je vyznačen svislým a tečkovaným šrafováním do zlato-červené barvy. Erb Mensdorff-Pouilly má v erbu lva přepásaného stuhou na vodorovně vyšrafovaném modrém poli. Nad oběma erby je hraběcí korunka.

Rod Dietrichštejnů: Rod pocházel ze Štýrska. V českých zemích se na vrchol dostal díky dvěma zástupcům rodu z mikulovské větve. Adama z Dietrichštejna a jeho syna Františka z Dietrichštejna. První ze zmíněných působil jako diplomat a to ve službách tří císařů: Ferdinanda I., Maxmiliána II. a Rudolfa II. V roce 1575 získal panství Mikulov, kde vznikla hlavní rezidence rodu. František z Dietrichštejna prosazoval rekatolizaci a po bitvě na Bílé Hoře se stal místodržícím na Moravě a byl rovněž olomouckým biskupem. Posledním mužským členem rodu byl Jan Mořic, který dědictví rozdělil svým dcerám. Ty se později provdaly do rodů Herbersteinů, Clam-Gallasů a Mensdorff-Pouillyů, čímž byl rozdělen jeden z tehdejších největších majetků v zemi. Mezi tyto majetky patřily například Boskovice, Nové Město nad Metují, Budyně nad Ohří, Libochovice, Mikulov, Polná, Žďár nad Sázavou, Lipník nad Bečvou a mnohé další. Po vymření rodu připadl erb i s knížecím titulem na Alexandra hraběte z Mensdorff-Pouilly.⁴⁰

Rod má ve znaku dva stříbrné vinařské nože ze zlatými rukojetí ve zlato-červeně pokosem děleném štítu.⁴¹

Rod Mensdorff-Pouilly: Rod pocházel z Francie. První zmínky o rodu byly z 11. století. Příslušníci rodu se zúčastnili stoleté války. V roce 1760 získali hraběcí titul a v roce 1839 získali plnoprávnost šlechtického stavu v Čechách. Ve stejném roce zakoupili panství Nečtiny na Plzeňsku. Rod Mensdorff-Pouilly se sňatkovou politikou propojil s Dietrichštejnů a zároveň se rozdělil na dvě větve. Starší větev získala jedno z dietrichštejnských panství Boskovice. Alfons Bedřich Mensdorff-Pouilly zastával ve městě dokonce funkci starosty. V období druhé světové války rod neměl jednouché postavení. Odmítli německou národnost a podepsali prohlášení české šlechty. Na statek byla uvalena nucená správa. Dokonce se rod

---

⁴⁰Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 101. Srv. Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s. 125–126. Srv. Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s. 65–68.

⁴¹ K silně rozšířenému výskytu dietrichštejnského znaku na území Moravy srov. Kristýna JANDOVÁ, *Znaky rodu Dietrichštejnů na moravských stovebních památkách*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2014.

na chvíli zapojil do odboje. Po roce 1948 byl jejich majetek zkonfiskován, ale následně roku 1989 rodu navrácen. Rod dodnes žije v Čechách.⁴²

Rod má ve znaku na stříbrném poli modrého lva s červenou zbrojí. Nad štítem je hraběcí koruna a v klenotu stříbrný pelikán krmící svá mláďata. Nad klenotem je modrá stuha s nápisem. Přikryvadla jsou modrostříbrná. Štítonoše tvoří dva zlatí gryfové.⁴³

9 Historický vývoj panského dvora v Boskovicích

Dvůr byl vybudován jako hospodářská budova při rezidenci před rokem 1728. Po požáru byl dvůr přestavěn, ale zachoval si původní podobu. Jako ovčírna sloužil až do roku 1823. Do dvora vedou dva vjezdy, jeden z nich je ale zazděn. Zazděný vjezd můžeme poznat podle znaku boskovických Dietrichštejnů, který je nad bývalým vjezdem. Od roku 1833 dvůr sloužil pro poštovní účely. Později byly prostory využívány jednotným zemědělským družstvem.

9.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na panském dvoře v Boskovicích

Obrázek: 14

Datace: 20. léta 18. století

Materiál: Pískovec

Umístění: Znak se nachází nad zazděným vjezdem do panského dvora.

Podoba znaku: Znak má oválný štít, který je vyobrazen v kartuši. Znak je čtvrcen a má srdeční štítek. V srdečním štítku je podoba rodového erbu, jedná se o dva odvrácené vinařské nože. V 1. poli je kuřecí spár, ve 2. poli je kříž, ve 3. poli je krokev polcená dvěma břevny a ve 4. poli je had s korunkou. Nad štítem je knížecí klobouk.

10 Historický vývoj hradu v Boskovicích

Hrad vznikl koncem 13. století. Původní hrad stával na jiném místě, ten ale zanikl. Proto vznikla potřeba vybudovat hrad nový. Poprvé o něm slyšíme roku 1312, kdy byl hrad dobyt Janem Lucemburským při tažení na Moravu proti rebelujícím moravským stavům. Majitel hradu Archleb byl omilostněn a hrad mu byl navrácen. Ješek z Boskovic, nástupce po Archlebovi značně rozšiřoval svoje panství. Tehdejší neklidná doba se ale podepsala i na

⁴²Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s. 204–205.

⁴³Vladimír POUZAR, *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2003, s. 297.

hradě Boskovice. Hrad byl značně poničen a nebylo povoleno ho opravit. Později hrad koupil Heral z Kunštátu. Po husitských válkách byl hrad ve velmi špatném stavu. V této době hrad dokonce vlastnil Jiří z Poděbrad. Ten hrad poskytl Vaňkovi z Boskovic a tak se dostal hrad opět pod správu prvních majitelů. V roce 1547 byly Boskovice prodány Šimonu Ederovi, který hned začal hrad upravovat. Zbudoval hradební zdi a vstupní portály. Po jeho smrti hrad prodal jeho syn Vít Eder pánům ze Zástřizl, konkrétně Jarošovi Moravskému. Ve výstavbě se pokračovalo. Bylo dokončeno opevnění a vstupní brány v předhradí. Hrad byl dokončen Jarošovým synem Václavem st., který nechal vystavět zbrojnici. V roce 1687 se ujal Boskovic poslední Zástřizl, Jan Bohouš. Zůstala po něm vdova Zuzana, ta se znovu provdala a to za Františka Valtra Dietrichštejna.⁴⁴

10.1 Šlechtický znak rodu Zástřizlů na hradě v Boskovicích

Obrázek: 15

Datace: 1568

Materiál: pískovec

Umístění: Znak je umístěn nad hlavní vstupní branou do hradu.

Podoba znaku: Znak má oválný štít a je vyobrazen v kartuši. Na jeho štítě je lilie, nad znakem je turnajská přilba a v klenotu jsou tři pštrosí pera. Součástí znaku jsou přikryvadla.

Rod Zástřizlů: Rod pocházející ze Zástřizl u Kroměříže. Tento rod se objevil kolem 13. století. Zástřizlové měli několik rodových větví, které působily v Morkovicích, Prakšicích, Ždonicích a na hradě Buchlov. Zde vybudoval Jiří Zikmund Prašický knihovnu. Dále také Zástřizlové vlastnili Boskovice, kde vybudovali zbrojnici, Letovice, Náměšť nad Oslavou a mnohé další. Zástupci rodu zastávali důležité funkce, jako byly úřady komořího moravského markrabství či zemského soudce při stavovském povstání. Zasloužili se také o rozvoj jednoty bratrské. Po bitvě na Bílé Hoře v důsledku konfiskace přišla většina členů rodu o majetky. Příslušníci větve Morkovských ze Zástřizl se podrobili Habsburkům, přešli ke katolictví a tím zachránili své majetky. Mezi poslední členy Zástřizlů z větve Morkovských patřil Jan Bohouš, který zemřel v roce 1687. Zůstala po něm vdova, která se znovu provdala za Valtera Xavera z Dietrichštejna, tím si zajistil dědictví boskovického panství. Posledními potomky

---

⁴⁴Miloš STEHLÍK, *Boskovice*, Brno 1964, s.1–6.

byli nejspíš Antonín Jan a Bohuslav Václav Liborius z větve Prakšické. Rod na přelomu 17. a 18. století vymírá.

Rod má ve znaku na červeném poli stříbrnou lilii. Nad znakem je turnajská přilba a v klenotu jsou tři pštosí pera – stříbrné, červené a stříbrné, přikryvadla jsou červenostříbrná.⁴⁵

---

⁴⁵Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 544–545.

ČERNÁ HORA

Prvním majitelem panství je uváděn Matouš z Černé Hory. První zmínka o něm je z roku 1279, kdy je uváděn pouze jako svědek neznámé události. Od roku 1286 sloužil břeclavskému právu, později 1289 byl zemským komorníkem a zároveň purkrabím veverským. Černá Hora už před rokem 1388 patřila Boskovicům, s kterými byli nejspíš páni z Černé Hory v příbuzenském vztahu. Nazývali se jako Černohorští z Boskovic. Byla to pravděpodobně vedlejší linie Boskoviců. Ti měli město v držení až do roku 1597. Mezi další významné držitele města patřil například Jindřich z Dubé. Dále následovali Lichtenštejnové, Auersperkové a jako poslední Černínové.⁴⁶

11 Historický vývoj zámku v Černé Hoře

Původní stavbou byl gotický hrad. Tento hrad je připomínán válcovou věží nebo baštou u vstupu do zámku. Zakladatelem hradu byl někdy před rokem 1279 Matouš z Černé Hory, dokončen byl nejspíš až za pánů z Boskovic v 1. polovině 14. století. Černohorská větev Boskoviců dala hrad renesančně přestavět. V roce 1597 hrad získali Lichtenštejnové a od roku 1711 jej měli v držení Auersperkové. V této době hrad vyhořel a tak zůstal do 1. poloviny 19. století, kdy byl postupně obnovován novým majitelem Janem Nepomukem z Geisslern a jeho ženou Josefou rozenou Nebelovou z Türkheimu. Od nich bylo panství odkoupeno Henrietou Pereirou Arnštejn. Následně panství zdědila její dcera provdaná do rodu Friesů.⁴⁷ Při přestavbě získal pseudorenesanční podobu a byl dohotoven kolem roku 1860. Dnes budova slouží jako domov důchodců.⁴⁸

11.1 Šlechtický znak rodu Boskoviců na zámku v Černé Hoře

Obrázek: 16

Datace: 1561

Materiál: barvený pískovec

Umístění: Znak je umístěn nad průjezdem do zámku.

---

⁴⁶Jan KNIES, *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Blanský okres*, Brno 1902, s. 59–68.

⁴⁷Zdeněk HASON – Přemysl REIBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999, s. 16–17.

⁴⁸Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *888 hradů, zámků a tvrzí České republiky*, Praha 2002, s. 41.

Podoba znaku: Jedná se o složitější reliéfní výzdobu s několika erby umístěnou mezi dva sloupy. Uprostřed je znak pánů z Boskovic, v rozích pak čtyři znaky rodů s nimi příbuzných: V horním pravém rohu se opakuje erb pánů z Boskovic, následují erby jeden neznámý, pánů z Janovic, ze Šternberka. Každý jednotlivý znak má oválný štít a je vyobrazen v kartuši. Na středovém erbu je stříbrný hřeben na červeném štítu, hřeben je krokev o sedmi hrotech, nad ním turnajská přilba s přikryvadly. V klenotu se nachází dva dubové věnky na sametovém polštáři.

11.2 Šlechtický znak pánů z Lipé a Boskoviců na zámku v Černé Hoře

Obrázek: 17, 18

Datace: 1561

Materiál: barvený pískovec

Umístění: Nad průjezdem do zámku se nachází dva znaky. Pravý patří Albrechtu Černoorskému z Boskovic a levý patří jeho manželce Rozině z Lipé.

Podoba znaku: Oba dva znaky jsou vyobrazeny v kartuši. Uprostřed se nachází latinský nápis. Napravo je stříbrný hřeben na červeném poli, nalevo je znak v podobě zlatého štítu s černými zkríženými ostrvemi.

Rod pánů z Lipé: Rod byl jednou větví rozrodu Ronovců. Smil Světlický z rodu Ronovců byl společným předkem pánů z Lipé, Berků z Dubé i pánů z Lichtenburka, se kterými mají páni z Lipé stejný znak. Jméno odvodil rod od svého hradu Lipého, kolem něhož později vzniklo město, dnešní Česká Lípa. Hned po zrodu se rod rozdělil na dvě větve a to lipskou a pirkštejskou. Z ní pocházel například Hynek Ptáček z Pirkštejna. Jindřich z Lipé byl nejznámější osobou rodu, zastával úřad podkomořího. Měl vliv na jmenování nových nástupců na trůn. Zastával i funkce správce království v nepřítomnosti krále. Za tuto službu získal dědičný úřad nejvyššího maršálka. Vlastnil Lipnici, Německý Brod. Jeho neméně známý byl nástupce Jindřich z Lipé, ten vlastnil Moravský Krumlov, který byl později přestavěn na renesanční zámek. Zastával i úřad moravského hejtmana. Dalšími následovníky jsou například Jan z Lipé nebo Pertold, jehož poručíkem byl Karel starší ze Žerotína. Pertold vedl velmi nákladný život a za účast na stavovském povstání byl odsouzen, proto život dožil v exilu. Zůstal po něm syn Čeněk z Lipé, který byl posledním členem rodu. Ten zemřel 1682.

Rod má ve znaku zlatý štít s dvěma černými zkříženými ostrvemi. V klenotu je zlatý kapr na pavím peří, pod kaprem červený polštářek se zlatými střepci.⁴⁹

11.3 Šlechtický znak rodu Boskoviců na zámku v Černé Hoře

Obrázek: 19

Datace: 1561

Materiál: barvený pískovec

Umístění: Znak se nachází v průjezdu v klenbě.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v kartuši a je na něm stříbrný hřeben na červeném poli. Barva je velmi poničená.

11.4 Šlechtický znak rodu Friesů na zámku v Černé Hoře

Obrázek: 20

Datace: 1. polovina 19. století

Materiál: kámen

Umístění: Znak je umístěn nad vstupní branou na nádvoří s parčíkem směrem od mostu.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v kartuši a je na něm rýč zasazený do trojverší s dvěma hroty a násadou.

Rod Friesů: Rod pocházel nejspíš ze Švýcarska. Později sídlil v říšském městě Mühlhausen, kde žil do konce 14. století. Poté se přemístil do Rakouska. Po přesídlení se rod rozdělil do dvou linií. Jedna z nich, hraběcí linie povýšená v roce 1783 byla založena Johannem Josefem Friesem. Friesové byli ve službách Habsburků jako dodavatelé proviantu. Za služby jim byla poskytnuta svoboda vyznání. Rod podnikal a to v bavlnářství, hedvábnictví a zároveň se také zabýval finančnictvím; později jeho příslušníci založili bankovní dům Fries und Co.. Rod skupoval velké množství pozemků. Po smrti významného člena rodu Johanna Josefa obdržel majetek jeho syn Moritz, který získal v roce 1836 sňatkem statek Černou Horu, kde dostavěl

---

⁴⁹Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s. 331–332. Srv. Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 259.

pseudorenesanční zámek. Posledním majitelem zámku byl Hans Rudolf Fries v 1. polovině 19. století.⁵⁰

Na červeném poli je v patě štítu na zeleném trojvrší zabodnutý stříbrný rýč s dvěma hroty a zlatou násadou.⁵¹

11.5 Šlechtický znak rodu Geisslernů na zámku v Černé Hoře

Obrázek: 21

Datace: 1841

Materiál: pískovec

Umístění: Nad branou na druhém nádvoří směrem od parčíku k mostu je umístěn alianční znak Jana Nepomuckého Geisslerna a jeho manželky Josefky Nebelové z Türkheimu.

Podoba znaku: Oba znaky jsou vyobrazeny na oválném štítě. Okolo jsou rostlinné motivy. Nad nimi je vyobrazena šlechtická koruna. Oba dva znaky jsou čtvrceny. Na pravém je břevno pošíkem, na kterém je nejspíš třikrát vyobrazena lilie, v 1. poli je půl orlice směrem vpravo, 2. a 3. pole je svislým šrafováním vyznačeno červeně, ve 4. poli je půl orlice hledící vlevo. Na levém znaku je srdeční štítek se třemi hvězdami, které mají šest cípů. V 1. a 4. poli je lev na červeném svisle šrafováním vyznačeném štítě. Ve 2. a 3. poli je muž s mečem.

Rod Geisslern: Rod pocházel z Rakouska. Příslušník rodu Johann Georg byl královským soudcem ve Znojmě a v roce 1766 byl povýšen do šlechtického stavu. Následně v roce 1769 do stavu rytířského. Na konci 18. století vykonával na Moravě různé funkce, například byl přisedícím v zemském výboru. Koupil statek Hoštice, které následně zdědili jeho synové Johann Nepomuk a Ferdinand. Synové byli v roce 1810 povýšeni do stavu svobodných pánů. Ferdinand zastával funkci brněnského rychtáře. Johann byl úředníkem ve Vídni. V roce 1830 koupil statek Černou Horu a tím se vrátil na Moravu. Statky po jeho smrti zdědila jeho žena Josefa Nebelová z Türkheimu.⁵²

O rodovém znaku – kromě zobrazené podoby – nejsou žádné bližší informace.

12 Historický vývoj lesní kaple sv. Josefa

⁵⁰Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, 1. díl, Praha 2008, s. 248.

⁵¹Vladimír POUZAR, *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2005, s. 135.

⁵²Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, 1. díl, Praha 2008, s. 268–269.

Kaple byla vystavena v roce 1726 duchovním Augustinem Kavánkem pro bratrstvo svatého Josefa v Černé Hoře. Tyčí se na vrcholu zvaném Paseka. V roce 1782 byla Josefem II. zrušena a zůstala opuštěna. V roce 1837 byla obnovena jako zámecká kaple. Rod Friesů získal černoohorské panství v roce 1859. Následně nechali roku 1864 zbudovat křížovou cestu vedoucí ke kapli.⁵³ V roce 1925 byly ke kapli přistavěny dvoukřídlé ambity otevřené do prostoru. Nyní slouží jako místo posledního odpočinku rodu Freisů. V roce 2012 byla kaple kompletně opravena.

12.1 Šlechtický znak rodu Friesů na zámecké lesní kapli v Černé Hoře

Obrázek: 22

Datace: 2. polovina 19. století–1. polovina 20. století

Materiál: kámen-pískovec

Umístění: Nad vchodem do zámecké kaple.

Podoba znaku: Znak je v oválném štítě a je na něm rýč zasazený do trojverší s dvěma hroty a násadou Nad ním je heraldická koruna.

---

⁵³Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 40.

DRNOVICE

První zmínka o obci je z roku 1353, kdy je obec v majetku místní šlechty. Drnovice tvořily samostatný statek, který vlastnili Drnovští z Drnovic až do roku 1625. Toho roku byly Drnovice prodány k lysickému panství. Od panství se odloučily krátce po připojení roku 1668, později 1729 opět připadly k Lysicím.⁵⁴

13 Historický vývoj panského dvora v Drnovicích

V obci nacházíme hospodářský dvůr, který má svoji správní budovu. Tento dvůr stojí na místě bývalé tvrze, která na počátku 17. století zpusťla. V roce 1884 byla tvrz přestavěna na obytnou budovu.⁵⁵

13.1 Šlechtické znaky rodu Piatů a Dubských z Třebomyslic na panském dvoře v Drnovicích

Obrázek: 23

Datace: konec 18. století

Materiál: barvený kámen

Umístění: Nad vstupem do panského dvora se nachází alianční znak rodu Dubských zprava a Piatů zleva.

Podoba znaku: Na prvním zprava je vodorovně vyšrafovaný modrý štít se dvěma rohy posázenými z vnější strany lidskými ručkami. Na druhém modrém vodorovně vyšrafovaném štítě jsou tři skály se třemi věžemi, dveřmi a střechami, nad nimi šestcípá hvězda. Nad štítem je poničená hraběcí korunka s přikryvadly.

Rod Dubských: Vladycký rod, který později získal hraběcí titul. Rod nejspíš vlastnil Třebomyslice, podle kterých nesou jméno zároveň jako podle statku Dub na Prácheňsku. Prvním členem rodu označeným jako Dubský je Beneš, který koupil v roce 1509 část statku Dub. Původně rod sídlil v Čechách, ale zejména díky Vilémovi Dubskému se rod později přesunul na Moravu. Na Moravě získali v roce 1585 panství Nové Město na Moravě a další okolní statky. Rod patřil k nejbohatším v zemi a to i přes konfiskace majetku, které probíhaly po stavovském povstání. Rod byl díky synům Jana Karla Dubského rozdělen na tři větve.

⁵⁴Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 1. díl, Praha 1994, s. 419-420.

⁵⁵*Tamtéž*, s. 416-420.

Jedna z větví vymřela okolo roku 1876. Starší větev, takzvaná lysická byla založena hrabětem Františkem, který sňatkem s Antonií Piatí získal statky Drnovice a Lysice. Jejich potomci byli známi především pro svoje zásluhy. Založili například dětskou nemocnici v Brně, vykonávali funkci zemského hejtmana, účastnili se bitev. Posledním členem této větve byl Albrecht Dubský, který zemřel 1962. Mladší větev, nazývaná zdislavická byla založena Janem Dubským. Rod získal Zdislavice díky sňatku Františka, syna Jana, s Marií Rosalií von Vockel. Potomci Františka rozdělili rod ještě na další tři linie.⁵⁶

Rod má ve znaku modrý štít se dvěma stříbrnými rohy posázenými z vnější strany lidskými ručkami. Stejně znamení vyrůstá z korunky na přilbě jako klenot.⁵⁷

Rod Piatí: Tento šlechtický rod pocházel z Itálie. Ve druhé polovině 18. století vlastnili lysické panství na Moravě. Piatiové, zejména Emanuel, neblaze prosluli jako krutí utlačovatelé poddaných, roku 1783 proti nim dokonce lysičtí sedláci povstali. Rebelie však byla krvavě potlačena. Rod Piatí vymřel po meči v roce 1807. Lysické panství získal sňatkem rod Dubských z Třebomyslic.⁵⁸

Znakem rodu je modrý štít na něm tři skály se třemi věžemi s červenými dveřmi a střechami, na každé je zlatá hvězda. Nad štítem jsou dvě korunované turnajské přilby, pravá s červeno-stříbrnými přikryvadly nese zlatou hvězdu mezi otevřenými černými orlími křídly, levá s modro-zlatými přikryvadly nese pět pštrosích per: modré, stříbrné, červené, černé a zlaté.⁵⁹

---

⁵⁶Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s. 74–75.

⁵⁷Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 116.

⁵⁸Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník, Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2006, s. 105.

⁵⁹Karel VAVŘÍNEK, *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů 2026*, Brandýs nad Labem 2016 s. 299.

KŘTINY

Obec Křtiny je významným poutním místem, o kterém poprvé slyšíme v roce 1237. Jako první zmínka je uvedeno, že obec patřila k premonstrátskému klášteru v Zábrdovicích u Brna. Tuto skutečnost potvrdil papež Řehoř IX. listinou. Křtiny jsou tedy již od středověku důležitým poutním místem v okolí Brna, ale zároveň jsou důležité pro celou Moravu. V roce 1718 byla zahájena výstavba poutního areálu podle Jana Blažeje Santiniho Aichla a dokončena byla v roce 1750. V roce 1882 byly Křtiny prodány Vincencovi z Bubna-Litic. Křtiny v následujících letech patřily rodu Liechtensteinům a Mořicu Teuberovi. Stavba se stala jednou z monumentálních staveb poutních areálů. Obec Křtiny nikdy nebyla povýšena na město, i přestože se řadí mezi významné lokality Moravy.⁶⁰ V obci se také nachází zámek, arboretum a fara.

14 Historický vývoj zámku ve Křtinách

Zámek je součástí poutního areálu. Vznikl přestavbou starší budovy v polovině 17. století a sloužil jako residence zábrdovických premonstrátů. V roce 1784 byl zábrdovický klášter zrušen a křtinský areál prodán Františku Xaverovi hraběti z Dietrichštejna. Pravděpodobně v roce 1844 v důsledku oprav byla residence rozdělena na faru a letní zámek. V roce 1864 byla budova zámku rozšířena a upravena již novým majitelem Vincecem Bubnou z Litic. Dalšími vlastníky zámku byli Teuberové a Lichtenštejnové.

14.1 Šlechtický znak rodu Bubnů z Litic na zámku ve Křtinách

Obrázek: 24, 25

Datace: pravděpodobně 1864

Materiál: kámen-pískovec

Umístění: Znak se nachází na jižním křídle, kde jsou dva průjezdy. Nad průjezdem je třikrát vyobrazen identický erb Bubnů z Litic dva jsou vyobrazeny jako alianční erb nad pravou bránou a jeden je umístěn samostatně nad levou bránou.

---

⁶⁰Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku*, 3. díl, Praha 2002, s. 255–257.

Podoba znaku: Na znaku je vyobrazen polcený štít, v pravé části je kosmo položený buben na tečkovaném vyznačeném žlutém poli a v levé části je lví hlava vyrůstající z korunky na modrém, vodorovným šrafovaním vyznačeném poli. Nad oběma erby jsou hraběcí korunky.

Rod Bubnů z Litic: Jedná se o vladycký rod, později povýšený do hraběcího stavu. První zmínky o rodu pocházejí z konce 14. století, a to v souvislosti s nejstarším předkem rodu Stachem z Hrádku. Od tohoto předka pochází i jiná linie rodu Varlichové z Bubna. Rod nese jméno podle hradu Buben a hradu Litice. Panství Litice koupil Mikuláš z Bubna v roce 1562 zároveň s panstvím Doudleby nad Orlicí. Po stavovském povstání potomci Mikuláše zachovali věrnost Habsburkům, a tak byli v roce 1629 povýšeni do stavu svobodných pánů a v roce 1644 dosáhli na hraběcí titul. Tímto se definitivně oddělili od větve Varlichů z Bubna. Představitel rodu hrabě Ferdinand Antonín se proslavil na bojištích v napoleonských válkách. Potomci vlastnili Doudleby až do roku 1948. V Čechách rod žije dodnes. Navíc jim byl v roce 1989 zámek Doudleby restituován.⁶¹

Rod má ve znaku polcený štít, v pravé části je na zlatém poli kosmo položený červený buben a v levé části je na modrém poli zlatá lví hlava vyrůstající ze zlaté korunky.⁶²

14.2 Šlechtický znak rodu Teuber na zámku ve Křtinách

Obrázek: 26, 27

Datace: konec 19. století

Materiál: kámen-pískovec

Umístění: Na jižním křídle zámku se nachází dva totožné znaky. Jsou vyobrazeny nad branami z obou stran.

Podoba znaku: Na znaku je štít, kde je vyobrazeno kosmé břevno. Na levém horním a pravém dolním rohu jsou na šrafovaním vyznačených modrých polích šesticípé hvězdy. Břevno je šrafovaním vyznačeno žlutě a jsou na něm vyobrazeny hroty. Nad štítem je heraldická koruna.

Rod Teuber: Josef Teuber, narozený v Broumově, byl nejvýznamnějším členem rodu. Byl statkářem a podnikatelem. Měl v držení zámek Křižanov u Velkého Meziříčí a vlastnil továrny v Brně. V roce 1873 byl povýšen do šlechtického stavu za zásluhy v zemědělství a

⁶¹Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 63–64.

⁶²Vladimír POUZAR, *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2003 s. 87.

průmyslu. Měl dva syny Wilhelma a Morize. Wilhelm zdědil panství v Křižanově a k tomu továrnu v Brně, kde žil se svými dvěma syny. Křižanov měli ve vlastnictví do konce druhé světové války. Jeho bratr získal statek Křtiny, kde žil do 20. let 20. století. Stal se také členem zemské školní rady, členem správní rady podniku v Brně a zastával další jiné funkce. Měl také dva syny. Jeden z nich se stal na počátku 20. století okresním komisařem místodržitelství na Moravě.⁶³

O rodovém znaku – kromě zobrazené podoby – nejsou žádné bližší informace.

---

⁶³Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, 2. díl, Praha 2010, s. 355.

KUNŠTÁT

Kunštát vznikl nejspíše někdy v 2. polovině 13. století, kdy se po něm psal Kuna z Kunštátu. Městečko vzniklo v podhradí stejnojmenného hradu, což je doloženo teprve v roce 1360. V roce 1464 byl Kunštát poprvé písemně označen jako městečko. Páni z Kunštátu vlastnili panství až do roku 1520. Mezi významné členy rodu patřil například Jiří z Poděbrad, který panství vlastnil v letech 1427–1464. Po pánech z Kunštátu panství vlastnili Pernštejnové, Černčičtí z Kácova, páni z Hardeku nebo Lichtenštejnové. Posledními majiteli panství byli Coudenhove-Honrichsové.⁶⁴ V Kunštátu je dodnes velmi významně zastoupeno hrnčířství, jeho tradice sahá k roku 1620, kdy byl založen hrnčířský cech.⁶⁵

15 Historický vývoj zámku Kunštátu

Renesanční zámek, který stojí na místě bývalého hradu z poloviny 13. století, byl sídlem Kuny z Kunštátu. Hrad dal jméno celému rodu. Přestavbu hradu na zámek nejspíš provedl rod Černčických z Kácova koncem 20. let 16. století. Od té doby se podoba zámku neustále vyvíjela a dostavbu hlavní budovy můžeme datovat do období konce raného baroka ve spojení s rodem Lambergů. Za svobodného pána Jana Theodora z Imbsen proběhla úprava mostu přes hradní příkop z původního dřevěného na kamenný barokní most přes hradní příkop. Později ještě proběhly klasicistní úpravy za tehdejších majitelů Honrichsů z Wolfswarffenu. V roce 1901 se posledními šlechtickými majiteli stal hraběcí rod Coudenhove. Tento rod připojili do svého rodového jména, jméno vymřelých Honrichsů. Od února 1948 vlastní zámek stát.⁶⁶

15.1 Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na zámku v Kunštátu

Obrázek: 28

Datace: okolo roku 1800

Materiál: Pozlacený kov

Umístění: Znak se nachází na zábradlí balkonu vedoucího do zámecké zahrady.

⁶⁴Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku*, 3. díl, Praha 2002, s. 265–267.

⁶⁵Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 2. díl, Praha 1999, s. 278.

⁶⁶Zdeněk HASOŇ – Přemysl REIBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999, s. 22–24.

Podoba znaku: Ve znaku je štít dělen břevnem. V horní části jsou vyznačeny dvě růže. V dolní části je vyobrazeno půl ozubeného kola. Nad erbem je šlechtická koruna.

Rod Honrichsů z Wolfswarffenu: Rod pocházející z fríského knížectví Jever je pojmenován podle statku Wolfswarffen, který získali v 15. století. Do českých zemí se dostali v roce 1782 díky zisku panství a zámku Kunštát. V roce 1786 získali titul svobodných pánů. Posledním členem rodu a zároveň majitelem byl baron Kuno, který zemřel v roce 1901. Po něm získala zámek Kunštát rodina jeho sestry Leopoldiny, která byla provdaná za hraběte Karla Maria Coudenhove. Jejich syn od roku 1902 užíval jméno Coudehove-Honrichs.⁶⁷

Ve znaku je modrý štít dělen břevnem zlaté barvy. V horní části štítu jsou dvě červené heraldické růže, v dolní části je stříbrná polovina ozubeného kola. Nad štítem je korunka svobodných pánů, v klenotu jsou tři pštrosí pera mezi buvolími rohy. Přikryvadla jsou zlaté barvy.

15.2 Šlechtický znak pánů z Imbsen na zámku v Kunštátu

Obrázek: 29

Datace: 1734

Materiál: Bílý mramor

Umístění: Na boční straně mostu vedeného přes příkop od zámku na pravé straně je umístěn znak, který patří Janu Theodorovi z Imbsen.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen na desce, která je zavěšena na mostě. Kvůli slabé rytině lze znak určit pouze částečně. Štít je čtvrcen a má dva srdeční štítky: první je umístěn ve středu štítu, na něm je snad zobrazen šlechtický znak v plném vybavení. Pod srdečním štítkem se nachází druhý štítek, na kterém jsou vyobrazeny dvě zkřížené ostrve. V prvním poli je vyobrazeno šest kosodélníků a tři květy. Ve druhém poli je kříž zřejmě opět se srdečním štítkem, ale nezřetelným znamením. Ve třetím poli je rak a ve čtvrtém poli je devět květů, stejných jako v prvním poli, avšak bez kosočtverců. Nad štítem jsou tři turnajské helmy s klenoty. U prostředního lze poznat v klenotu vyobrazeny dvě zkřížené ostrve.

Rod Imbsen: Rod pocházel z Vestfálska a zakladatelem byl Fridrich Imbsen. První zmínka o rodu pochází z roku 1270. Bratři zakladatele Jan, Teodor, Vilém a Kondrád náleželi od roku

---

⁶⁷Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 1999, s. 112.

1718 do rytířského stavu a získali inkolát v Českém království. V roce 1733 byli všichni bratři kromě Viléma povýšeni do českého panského stavu. V tomto roce koupili panství Kunštát na Moravě, na kterém sídlí do roku 1783. Posledním potomkem rodu byl Vilém, který zemřel 1833.⁶⁸

Rod má ve znaku čtvrcený štít, který má dva srdeční štítky: první je umístěn ve středu štítu, na něm je snad zobrazen šlechtický znak v plném vybavení. Pod srdečním štítkem se nachází druhý štítek, na kterém jsou vyobrazeny dvě zkřížené ostrve. V prvním poli je vyobrazeno šest kosodélníků a tři květy. Ve druhém poli je kříž zřejmě opět se srdečním štítkem, ale nezřetelným znamením. Ve třetím poli je rak a ve čtvrtém poli je devět květů, stejných jako v prvním poli, avšak bez kosočtverců. Nad štítem jsou tři turnajové helmy s klenoty.

15.3 Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na zámku v Kunštátu

Obrázek: 30

Datace: 1870

Materiál: Litina

Umístění: Znak se nachází na nádvoří mezi horním a dolním zámkem nad napajedlem.

Podoba znaku: Znak je na modrém, vodorovným šrafovaním vyznačeném štítě děleném břevnem, jehož zlatá barva je vyznačena tečkováním. V horní části štítu jsou dvě heraldické růže, v dolní části půl ozubeného kola. Nad štítem je baronská koruna.

15.4 Šlechtický znak rodu Coudenhove-Honrichsů na zámku v Kunštátu

Obrázek: 31, 32

Datace: 1901

Materiál: Mramor

Umístění: Znak se nachází na kašně v zámecké zahradě. Na kašně jsou vyobrazeny z jedné strany dva malé znaky rodu Coudenhovů a z druhé strany jeden malý znak Honrichsů.

Podoba znaku: Dva stejné znaky hrabat Coudenhove mají na tečkováním vyznačeném zlatém štítě, vlnité svislým šrafovaním vyznačené červené kosmé břevno na způsob

---

⁶⁸Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník: encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, svazek 1, Plzeň 2006, s. 276.

vodoteče. Nad oběma štíty je hraběcí korunka. Třetí znak patřící Honrichsům je na modrém, vodorovným šrafovaním vyznačeném štítě děleném břevnem, jehož zlatá barva je vyznačena tečkovaním. V horní části štítu jsou dvě heraldické růže, v dolní části půl ozubeného kola. Nad štítem je baronská koruna. Znak patří rodu Coudenhove-Honrichsů.

Rod Coudenhove-Honrichs: Šlechtický rod, který pocházel z Brabantska. Rod se do Čech dostal někdy v 19. století díky několikanásobnému dělení linií. V Čechách měli v držení statky na Duchcovsku, Teplicku a v západních Čechách. Tyto statky koupil František Karel v roce 1864, později přikoupil další statky. Oženil se s Marií, která pocházela z rodu Kalergis a tak vznikla linie, která se psala Coudenhove-Kalergis. Členové rodu se znovu rozdělili do dvou linií. Rod držel statky i na Moravě, kde se nejvíce proslavil za mladší linii Karel Coudenhove jako významný bojovník. Jeho sňatek s baronkou Leopoldinou Honrichs z Wolfswarfffen mu zajistil velkostatek Kunštát. V roce 1902 se tato větev začala psát jako Coudenhove-Honrichs. Potomci české větve žijí dodnes, ale již v Rakousku.⁶⁹

Rod má ve znaku zlatý štít, na něm kosmé břevno, které je červené barvy na způsob vodoteče. Součástí erbu je přilba s korunkou a červeno-zlatá přikryvadla. V klenotu je kančí hlava.⁷⁰

15.5 Šlechtický znak pánů z Kunštátu na zámku v Kunštátu

Obrázek: 33

Datace: 1461

Materiál: Kamenná deska

Umístění: Na nádvoří v předzámčí je nad mramorovým portálem kamenná deska se znakem.

Podoba znaku: Ve znaku je vyobrazen gotický štít. Na štítě jsou v horní části vystouplé tři pruhy. Nad štítem se nachází turnajská helm, klenot a přikryvadla. V klenotu je křídlo s totožnými třemi pruhy.

Rod pánů z Kunštátu: Rod pochází z jihomoravského města Kunštát, které založil ve 13. století Kuna. Syn olomouckého purkrabího Heralta ze Zbraslavi. Rod byl rozdělen na čtyři rodové linie, které nesly jména podle svých sídel. Později k těmto třem přibýly ještě tři další. Nejstarší bouzovská větev měla v držení kromě Bouzova také Moravskou Třebovou a

---

⁶⁹Jan PELANT *Erby české, moravské, a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 85.

⁷⁰*Tamtéž*, s. 85.

Napajedla. Větev vymřela už v 15. století. Větev nejznámější je určitě poděbradská, ze které pocházel zemský správce a český král Jiří z Poděbrad. Tato větev vymřela ze všech jako poslední v roce 1647. Další významnou větví je lysická, zpočátku byla jen na Moravě, později pronikla i do Čech na panství Kostomlaty nebo například do Častolovic. Tato větev vymřela taktéž v 15. století. Lestenická větev vlastnila Kunštát a Plumlov. Nechvalně významnou osobou z této větve byl Heralt z Kunštátu, známý lapka, proti kterému byla vedena válečná výprava, po které byl popraven. Tato větev vymřela na konci 15. století. Rod pánů z Kunštátu měl v držení mnoho panství jak na Moravě, tak v Čechách, a to sice Střežovice, Boleradice, Skály, Loučku, Čejkovice, Hodonín, Jevišovice, Kunětickou Horu, Náchod a mnohé další.⁷¹

Rod má ve znaku na stříbrném štítě tři černé vrchní pruhy, v klenotu se nachází dvě stříbrná křídla se stejnými pruhy.⁷²

16 Historický vývoj hřbitovního kostela sv. Ducha v Kunštátu

Původní kostel byl vybudován ještě před rokem 1670. V roce 1738 byl kostel přestavěn na nových zvětšených základech.⁷³

16.1 Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na hřbitovním kostele sv. Ducha v Kunštátu

Obrázek: 34

Datace: 1862

Materiál: železo

Umístění: Znak je nad portálem budovy vedle kostela zvané předsíň. Předsíň patří k budově kostela.

Podoba znaku: Znak je na modrém, vodorovným šrafovaním vyznačeném štítě děleném břevnem, jehož zlatá barva je vyznačena tečkováním. V horní části štítu jsou dvě heraldické růže, v dolní části půl ozubeného kola. Nad štítem je baronská korunka.

---

⁷¹K dějinám rodu pánů z Kunštátu a jeho poděbradské větvi vznikly rozsáhlé monografie. K rodu pánů z Kunštátu srov. Miroslav PLAČEK – Petr FUŤÁK, *Páni z Kunštátu. Rod erbu vrchních pruhů na cestě k trůnu*, Praha 2006. K poděbradské linii se vztahuje kolektivní publikace Ondřej FELCMAN – Radek FUKALA a kol. *Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*, Praha 2008.

⁷²Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013 s. 241–242.

⁷³Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 2. díl, Praha 1999, s. 284.

17 Historický vývoj fary v Kunštátu

Vznik datujeme do roku 1408. V 16. století převzali faru luteráni. Po bitvě na Bílé Hoře v roce 1630 se stala opět katolickou.

17.1 Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na faře v Kunštátu

Obrázek: 35

Datace: 2. polovina 18. století–1901

Materiál: kámen v barevném provedení

Umístění: Znak je umístěn nad vchodem do fary.

Podoba znaku: Znak má podobu shodnou s jeho předchozími nálezy. Nad štítem je korunka svobodných pánů, v klenotu jsou tři pštrosí pera vložena mezi buvolí rohy. Přikryvadla jsou žluté barvy.

17.2 Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na studni vedle fary v Kunštátu

Obrázek: 36

Datace: 1887

Materiál: barvené železo

Umístění: Znak je umístěn nad studnou vedle fary.

Podoba znaku: Znak je na modrém, vodorovným šrafovaním vyznačeném štítě děleném břevnem, jehož zlatá barva je vyznačena tečkováním. V horní části štítu jsou dvě heraldické růže, v dolní části půl ozubeného kola. Nad štítem je baronská korunka.

18 Historický vývoj kostela sv. Stanislava v Kunštátu

Kostel se nachází v horní části náměstí a poprvé se nepřímo připomíná v roce 1408. Údajně byl v roce 1687 kostel přestavěn. Obvodová zeď a věž byly navýšeny, kněžiště bylo buď prodlouženo, nebo vystaveno nově. Byly provedeny i mnohé další změny. Změny kostela proběhly i v 2. polovině 19. století.⁷⁴

---

⁷⁴Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 2. díl, Praha 1999, s. 282–283.

18.1 Šlechtický znak rodu Honrichů z Wolfswarffenu na kostele sv. Stanislava v Kunštátu

Obrázek: 37

Datace: pravděpodobně 1862

Materiál: železo

Umístění: Znak se nachází nad bočním vchodem do kostela.

Podoba znaku: Stejná jako u předchozích výskytů znaku.

19 Historický vývoj panského pivovaru v Kunštátu

První zmínka o pivovaru je doložena z roku 1558. Vznikl někdy před rokem 1546, kdy jej založil Jan Černčický z Kácova. Původně měl vzhled renesanční budovy, ale na počátku 18. století byl pivovar rozšířen a tím změněn jeho vzhled. V 19. století byl pivovar rozšířen o budovu lihovaru, sladovny, bednářny a pivovarské lednice. Ve 30. letech 20. století byla ukončena výroba a pivovar začal chátrat. Po roce 1971 byla nařízena částečná demolice. Dnes zůstala zachována pouze kamenná stavba pivovarské lednice z let 1883–1889.

19.1 Šlechtický znak Honrichů z Wolfswarffenu na panském pivovaru v Kunštátu

Obrázek: 38

Datace: 1883–1889

Materiál: železo

Umístění: Znak se nachází na štítě panského pivovaru.

Podoba znaku: Stejná jako u předchozích výskytů znaku.

LETOVICE

Letovice jsou poprvé zmíněny ve falzu ze 13. století. První věrohodná zmínka je o Heřmanovi neznámého rodu, který se psal podle Letovic. Po pánech z Letovic, kdy posledním členem byl nejspíš Stanimír, vlastnili Letovice páni z Ronova. V roce 1360 byl založen hrad a nejpozději ve 14. století byly Letovice povýšeny na městečko. To je doloženo v roce 1406. Od roku 1408 se mluví o dvou městečkách, a to Horních a Dolních Letovicích. Obec byla jedním celkem, rozdělení bylo jen majetkové. Navíc toto rozdělení bylo okolo roku 1500 zrušeno. Dolní Letovice koupil Vaněk z Boskovic a Horní Letovice patřily nadále pánům z Ronova. Sloučení Horních a Dolních Letovic provedl Ladislav z Boskovic odkupem Horních Letovic. Syn Ladislava Letovice prodal pánům z Hardeka. Po nich se začali majitelé značně střídat. Mezi nové majitele patřili některé hraběnky, například Eva Erdödyová nebo Alžběta z Náchoda, která věnovala Letovice ostřihomskému arcibiskupovi. V roce 1711 se majitelem stal Karel Ludvík z Roggendorfu, po něm Heřman Jošt Blümegen. Posledními pány na letovickém panství byli Kalnokyové z Köröspataku, kteří je vlastnili až do roku 1945.⁷⁵

20 Historický vývoj zámku v Letovicích

Původní hrad byl přestavěn na barokní zámek. Počátky doby, kdy byl ještě hradem, můžeme datovat do poloviny 13. století. Zakladatelem byl nejspíš Heřman z Letovic. Od roku 1322 byl hrad zdokonalován pevnostními prvky. V té době patřil Ronovcům. Hrad poznamenalo i období husitských válek, kdy byl dobyt husitskými vojsky. V letech 1446–1505 byl hrad majetkově rozdělen na dvě poloviny. První část vlastnili páni z Lomnice a druhou páni z Boskovic ti jej v roce 1505 získali celý. V této době procházel gotickými úpravami. V roce 1554 hrad koupil Kryštof hrabě z Hardeka, který v úpravách hradu pokračoval. Jeho rodoví následovníci dokončili renesanční přestavbu. V roce 1645 byl hrad znovu dobyt a obsazen tentokrát Švédy. V roce 1648 vyhořel a následně na to byl prodán Jiřímu Szelepczenyiovi z Pohronče ten provedl rekonstrukci, ale hrad nakonec přenechal novým majitelům. Ti jej nechali přestavět na zámek ve vrcholně barokním stylu. Novými majiteli se tehdy stali páni z Blümegenu. Poslední úprava zámku byla provedena v novogotickém stylu. Rod, který

---

⁷⁵Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 2. díl, Praha 1999, s. 333–334.

provedl tuto úpravu, byl Kálnokyové z Köröspatak a zároveň to byl poslední šlechtický rod, který měl v držení zámek Letovice až do roku 1945.⁷⁶

20.1 Šlechtický znak rodu Blümegenů na zámku v Letovicích

Obrázek: 39

Datace: 1761–1837

Materiál: kámen-pískovec

Umístění: Znak se nachází na otevřeném nádvoří po pravé straně nad vchodem do zámku.

Podoba znaku: Znak je čtvrcen a má srdeční štítek. V srdečním štítku je větvička, ze které vyrůstá sedm květů. V 1. a 4. poli je korunovaný lev, ve 2. a 3. poli jsou tři růže. Nad štítem je hraběcí korunka a čtyři otevřené turnajské helmy. Čtyři helmy se zde objevují, protože v době vyobrazení patřil již rod do hraběcího stavu. V prvním klenotu se objevuje lev, ve druhém orlice, ve třetím větvička se sedmi květy a ve čtvrtém mezi rohy zkřížené meče. Okolo štítu se objevují ornamentální motivy a koruny s písmenem M.

Rod Blümegenů: Rod, který pocházel z Vesfálska, se postupně dostal až do Rakouska, Čech a na Moravu. V roce 1720, někdy je uváděn i rok 1723, byl Hermann Jodokus Blümegen povýšen do stavu svobodných pánů. V tomto období koupil panství Letovice. Jeho tři synové byli povýšeni do hraběcího stavu. Jeden ze synů, Hermann Hanibal, byl olomouckým kanovníkem a od roku 1764 královéhradeckým biskupem. V roce 1746 rozšiřoval majetky rodu koupí vizovického panství. To později zdědil poslední člen rodu jeho synovec Peter Alcantara Blümegen. Na přelomu 18. a 19. století rod vlastnil i statek Adršbach. Na zámku ve Vizovicích a i v Letovicích zanechali významné knihovní sbírky.⁷⁷

Rod má ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. V srdečním štítku je růžová větvička obsahující 7 růžových květů. V 1. a 4. poli je korunovaný lev. Ve 2. a 3. jsou na stříbrném poli tři červené růže se zlatým semeníkem a zelenými okvětními lístky. Nad štítem je turnajská přilba nesoucí korunu, ze které vyrůstá růžová větvička obsahující 7 růžových květů. Přikryvadla jsou červeno-stříbrná.⁷⁸

21 Historický vývoj kláštera Milosrdných bratří s kostelem sv. Václava

⁷⁶Zdeněk HASONĚ – Přemysl REIBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999, s. 26–27.

⁷⁷Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, 1. díl, Praha 2010, s. 88.

⁷⁸*Edice a rozbor vybraných vývodů šlechtičen Mariánské školy v Brně*, s. 34. [online]. RŮŽIČKOVÁ Tereza [cit. 2017-06-25]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/178627/ff_b.

Klášter byl založen v roce 1750 Jindřichem Kajetánem z Blümegenu s pomocí jeho bratrů.⁷⁹ Barokní kostel byl dokončen 1773 a o rok později byl vysvěcen. V roce 1784 byla stavba kostelu s klášterem kompletně dokončena.⁸⁰ Pod podlahou kostela je klášterní krypta, kde jsou ostatky členů řádu Milosrdných bratří a rodu Kálnoky. Klášter soužil jako nemocnice pro nemajetné. Ke stejnému účelu slouží dodnes.

21.1 Šlechtický znak rodu Blümegenů na klášterním kostele v Letovicích

Obrázek: 40

Datace: 1773

Materiál: kámen

Umístění: Nad vchodem do klášterního kostela sv. Václava se nachází znak patřící Jindřichu Kajetánu Blümegenu.

Podoba znaku: Znak je čtvrcen a má srdeční štítek. V srdečním štítku je větvička, ze které vyrůstá sedm květů. V 1. a 4. poli je korunovaný lev, ve 2. a 3. poli jsou tři růže. Nad štítem jsou tři otevřené turnajské helmy jako symbol svobodných pánů. Jsou zde vyobrazena přikryvadla. Klenoty jsou špatně viditelné.

---

⁷⁹Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku*, 3. díl, Praha 2002, s. 403.

⁸⁰Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 2. díl, Praha 1999, s. 342–343.

LYSICE

První zmínka o Lysicích pochází z roku 1308, kdy se po nich psal Heralt z Kunštátu. Z Lysic vycházela jedna linie pánů z Kunštátu. Proto je pravděpodobné, že se zde nacházelo nějaké opevněné sídlo. Okolo roku 1371 byl vybudován nový hrad Rychvald. Ten již v 15. století nahradila tvrz v Lysicích vybudovaná v části dnešního zámku. V roce 1652 byly Lysice povýšeny na městečko. Po pánech z Kunštátu získal Lysice Vilém z Pernštejna, po něm pak páni z Kácova, Březničtí z Náchoda, Serenyiové, Dietrichštejnové. Mezi posledními majiteli byli v letech 1745–1811 Piatiové z Drnovic. Úplně posledními majiteli se stali Dubští z Třebomyslic, kteří zámek získali díky Antonii Piatí, která se provdala jako Dubská z Třebomyslic.⁸¹

22 Historický vývoj zámku v Lysicích

Tvrz, která byla přestavěna na zámek, vznikla kolem roku 1480. Prvním zmíněným majitelem byl Jan Heralt z Kunštátu. Ve středu zámku je zachován původní vodní příkop. Raně renesanční přestavba z roku 1554 byla vedena Divišem Černčickým z Kácova. Další významné úpravy na pozdně renesanční zámek, které se odehrály okolo roku 1634, přiřazujeme pánům z Náchoda, kteří zámek vlastnili v 16.–17. století. Nový majitel zámku Antonín Amatus Serény radikálně změnil vzhled. Zámek se stal barokním. Dnešní podobu zámek dostal v letech 1843–1848 podle Emanuela Leopolda Dubského z Třebomyslic, tehdejšího majitele. Dubští z Třebomyslic zámek drželi až do roku 1945.⁸²

22.1 Šlechtický znak rodu Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích

Obrázek: 41

Datace: pravděpodobně 1843–1848

Materiál: kámen-pískovec

Umístění: Erb se nachází nad vstupem na nádvoří v předzámčí.

Podoba znaku: Znak je na oválném štítě, na kterém jsou vyobrazeny dva rohy posázené lidskými ručkami. Nad erbem je hraběcí korunka. Znak drží dva andělci.

⁸¹Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 2. díl, Praha 1999, s. 444–445.

⁸²Zdeněk HASOŇ – Přemysl REIBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999, s. 33–35.

22.2 Šlechtický znak pánů z Náchoda na zámku v Lysicích

Obrázek: 42

Datace: 1589

Materiál: kámen

Umístění: Na východní straně směrem od parku nad zadními vchodovými dveřmi se nachází znak patřící Hronu z Náchoda.

Podoba znaku: Znak je na oválném štítě vyobrazen v kartuši. Je na něm vyobrazen korunovaný lev. Nad štítem je turnajská helm a v klenotu křídlo s kosmým pruhem. Kolem štítu se nachází bohatě rozvinutá přikryvadla. Pod znakem je nápis, který udává vlastníka znaku i s letopočtem vzniku.

Rod pánů z Náchoda: Rod má své počátky ve 13. století, kdy Hron založil hrad Náchod podle kterého se rod psal. Synové Hrona z Náchoda rozdělili rod na dvě rodové větve. Jedna působila v Čechách a druhá na Moravě. Česká větev vymřela již v 15. století. Moravská větev patřila mezi vážené členy moravské šlechty. Zároveň o ní můžeme mluvit i jako o významnější větvi rodu. Tato větev se nazývala po tvrzi Březníku, tedy Březničtí z Náchoda. V držení rodu byly statky jako Mohelno, Dunajovice, Jimramov, Lysice, které rod významně rozšířil, a mnohé další. Rod byl za Jindřicha Březnického z Náchoda povýšen do panského stavu. Jeho syn Fridrich patřil mezi moravské zemské soudce a byl členem jednoty bratrské. Významným členem rodu se stal Jiří, zeť Karla staršího ze Žerotína. Proslavil se službou ve vojsku jako plukovník. V období vlády císaře Ferdinanda uplatňoval střídavou politiku, ze které nakonec vytěžil hraběcí titul, ale také vězení po povstání na Bílé Hoře. Vězení ovšem netrvalo dlouho. Jiří byl omilostněn, navíc získal post císařského rady a nejvyššího sudí. Rod ale krátce na to 1672 vymřel.⁸³

Rod má ve znaku korunovaného lva ve zlatém štítu. Nad štítem je vyobrazena turnajská helm a v klenotu černé křídlo s kosmým zlatým pruhem. Později byl erb polepšen dvěma černými ostrvemi ve zlatém poli. Erb byl tedy čtvrcen. V 1. a 4. poli je korunovaný lev, ve 2. a 3. poli jsou ostrve a v srdcovém štítku kapr na kytici z pavích per. Kapr hledí vpravo, pod ním je polštářek. Srdcový štítek byl převzat z klenotu znaku Lichtenburků.

---

⁸³Jan PELANT *Erby české, moravské, a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 302-303. Srv. Jan HALADA, *Lexikon české šlechty*, Praha 1992, s. 381.

22.3 Šlechtický znak rodu Dubských na zámku v Lysicích

Obrázek: 43

Datace: 19. století–1. polovina 20. století

Materiál: Žula

Umístění: Na druhém nádvoří v ambitu se na pravé straně od vstupní brány nachází renesanční náhrobník Jarosalva st. Dubského z Třebomyslic.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v kartuši. Ve štítě jsou rohy posázené lidskými ručkami. Nad štítem je turnajská helm s přikryvadly. V klenotu jsou vyobrazeny totožné rohy s ručkami.

22.4 Šlechtický znak hrabat Březnických z Náchoda na zámku v Lysicích

Obrázek: 44

Datace: 1650

Materiál: Mramor

Umístění: Na druhém nádvoří v ambitu se na levé straně od vstupní brány se nachází erb patřící Ferdinandu Leopoldovi hraběti Březnickému z Náchoda.

Podoba znaku: Na znaku je barokní štít, který je čtvrcen a má srdeční štítek. V prvním a čtvrtém poli jsou vyobrazeny ostrve, na druhém a třetím je korunovaný lev. V srdečním štítku je na kytici z pavích per kapr hledící vpravo. Nad štítem je baronská korunka. Štítonoši jsou dva korunovaní lvi. Pod znakem je nápis, ve kterém je uveden vlastník znaku i s letopočtem vzniku.

22.5 Šlechtický znak rodu Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích

Obrázek: 45, 46

Datace: 1860–1902

Materiál: kámen-pískovec

Umístění: Hlavní znak se nachází na druhém nádvoří nad vstupní branou ve směru z nádvoří ven. Ostatních šestnáct totožných znaků je rozmístěno okolo celého nádvoří na zdech.

Podoba znaku: Znaky se zde opakují. Kolem celého nádvoří je vyobrazeno šestnáct totožných znaků a jeden mírně odlišný znak rodu Dubských. Můžeme ho označit jako hlavní. Hlavní erb je vyobrazen v kartuši a je pravděpodobně barvený. Na hlavním znaku je štít vodorovným šrafováním vyznačen modře. Šestnáct stejných erbů má štít barokní; představují v podstatě silně formalizovanou výzdobu budovy na zdech v nádvoří. Na všech sedmnácti znacích jsou na štítě vyobrazeny rohy posázené lidskými ručkami.

22.6 Šlechtický znak rodu Piatů na budově v zámeckém areálu v Lysicích

Obrázek: 47

Datace: 1745–1811

Materiál: kámen

Umístění: Naproti budovám předzámčí je stavba, které byla součástí zámeckého areálu. Nad jejím vchodem je umístěn erb.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v oválném štítě. Jsou na něm tři skály se třemi věžemi s dveřmi a střechami, na každé střeše je hvězda. Nad štítem jsou dvě korunované turnajské přilby, pravá nese zlatou hvězdu mezi rozevřenými orlími křídly, levá nese pštrosí pera. Znak drží dva chlapečci praví stojící a levý sedící.

23 Erbovní galerie Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích

Na zámku v Lysicích se vyskytuje jedinečná rozlehlá erbovní výzdoba, kterou nechal vytvořit tehdejší majitel hrabě Emanuel Dubský z Třebomyslic. Jako prvním přímým dokladem o existenci galerie můžeme označit až fotografii pořízenou těsně po požáru roku 1902. V dokumentech popisujících podrobný popis zámku z roku 1860 chybí jakákoliv zmínka o galerii. Galerie tedy nejspíš vznikla v období 1860–1902. Díky vyobrazení některých erbů víme, že galerie mohla vzniknout nejdříve 1880 či 1881. U všech erbů byla potvrzena v roce 2001 genealogická vazba na rod Dubských. V galerii mají znaky na každé straně nádvoří příbuzenské vazby na jednu část rodu, například východní strana reprezentuje příbuzné Žerotínů, ti jsou s Dubskými příbuzní přes Mathildu, manželku Emanuela Dubského, naproti tomu severní a západní strana zobrazuje znaky rodů příbuzných s oběma větvemi Dubských. Na jižní straně najdeme předky Elisabeth Kinské, manželky Quida Dubského. Nejstarší erby patří drobným vladýckým rodům pozdního středověku a raného novověku. Dubští tak upozorňují na svůj původ a první viditelné zmínky o rodu. V této době

byl nejvýraznější postavou Vilém Dubský, nejvyšší moravský sudí. Po stavovském povstání rod prožil období úpadku. Rod se dostal do popředí znovu až v 19. století. Tomuto období je věnována největší pozornost v erbovní galerii. V 19. století bylo daleko důležitější v galerii ukázat, jaké rody spolu udržovaly přátelství než příbuznost, proto jsou vyobrazeny i znaky příbuzensky velmi vzdálených rodů. Výběr erbů je tedy ovlivněn společenským postavením v prostředí moravské šlechty 19. století. V roce 2001 proběhla rekonstrukce, při které byly restaurovány všechny erby na fasádě vnitřního nádvoří. Při této příležitosti bylo nutné dokončit genealogické určení erbů.⁸⁴ V galerii nalezneme 83 různých erbů.⁸⁵

Obrázek: 48–53

24 Historický vývoj pohřební kaple s hrobkou rodiny Dubských z Třebomyslic

Kaple byla vystavěna roku 1881 v novogotickém stylu na náklady Emanuela Dubského. Vysvěcena byla v roce 1884. V období po druhé světové válce se z kaple stala obřadní síň. V této době byl z kaple odcizen oltář a sochy, které se nacházeli v interiéru, a kaple byla značně poničena. V hrobce byly vytrhnuty náhrobní kameny a s rakvemi bylo zacházeno velmi neuctivě. Změna přišla až po roce 1989, kdy kaple přešla pod správu lysické farnosti a byla částečně zrekonstruovaná.⁸⁶

24.1 Šlechtický znak rodu Dubských z Třebomyslic na pohřební kapli s hrobkou rodiny Dubských v Lysicích

Obrázek: 54

Datace: 1881

Materiál: kámen

Umístění: Znak se nachází nad vchodem do rodinné hrobky Dubských z Třebomyslic.

Podoba znaku: Na znaku jsou v kartuši vyobrazeny dva rohy posázené lidskými ručkami. Nad štítem je vyobrazen turnajový helm a v klenotu jsou rohy posázené lidskými ručkami. Pod kartuší je nápis, který udává majitele hrobky.

---

⁸⁴Michal KONEČNÝ – Leoš VAŠEK, *Erbovní galerie Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích*, Brno 2006, s. 5–14.

⁸⁵K příležitosti rekonstrukce erbovní galerie vznikla publikace, která mapuje celou erbovní galerii, vyobrazení erbů, jejich popis. In. Michal KONEČNÝ – Leoš VAŠEK, *Erbovní galerie Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích*, Brno 2006, s. 62.

⁸⁶Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 78.

OLEŠNICE

Obec měla být podle falza darovaná v roce 1073 Vratislavem II. opatovickému klášteru ve východních Čechách. Další doklady o obci jsou až z roku 1348. Olešnice se stala nejpozději 1360 městečkem. Byla rozdělena na dvě správní území – německou a moravskou část. Každá část patřila jiné vrchnosti. Prvně nejspíš vznikla moravská část a nad ní vznikla obec stejně pojmenovaná, ale osídlená německým obyvatelstvem. Ke sjednocení došlo až v roce 1759. Mezi významné pány na Olešnici patřili páni z Lomnice, páni z Pernštejna nebo hrabata z Lamberku.⁸⁷

25 Historický vývoj zámku Lamberk

Budova barokního zámečku dostala název podle hraběte Karla Benedikta Lamberga. Zámeček byl přestavěn 1733 jako letní sídlo kunštátského panství. Původní výstavba proběhla někdy v poslední čtvrtině 17. století. Díky hospodářským budovám tvoří uzavřený komplex. Budovy byly využívány jako obydlí pro úřednictvo kunštátského velkostatku.⁸⁸

25.1 Šlechtický znak rodu Honrichsů na zámku Lamberk

Obrázek: 55

Datace: poslední čtvrtina 17. století

Materiál: železo

Umístění: Znak je umístěn nad oknem vedle vchodu.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen na kruhové železné desce, na které je barokní štít, je na modrém, vodorovným šrafováním vyznačeném štítě děleném břevnem, jehož zlatá barva je vyznačena tečkováním. V horní části štítu jsou dvě heraldické růže, v dolní části půl ozubeného kola. Nad štítem je baronská koruna.

---

⁸⁷Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku*, 4. díl, Praha 2001, s. 574–578.

⁸⁸*Tamtéž*, s. 576–577.

OLOMUČANY

Obec je poprvé zmiňovaná roku 1353, kdy patřila Bernartovi z Cimburka. V tom stejném roce ji prodal Albertovi z Cimburka. Pánům z Cimburka patřila ještě v roce 1391, poté se začali psát z Olomučan. Později ves patřila k Novému Hradu.⁸⁹

26 Historický vývoj hradu Nový Hrad u Olomučan

Hrad byl vystavěn po roce 1371, nejpozději však v roce 1411, kdy již s jistotou víme, že stál na místě původní tvrze. Majitelem hradu se stal moravský markrabě Jošt, který po otcovi převzal majetky. Jošt dal hrad do zástavy Vaňkovi Černohorskému z Boskovic. Hrad byl ještě několik generací zastavován pány z Boskovic. Pouze po nástupu Jiřího z Poděbrad byl v zástavě pánů z Kunštátu. To se ale změnilo v roce 1470, kdy ho dobyl Jiřího sok Matyáš Korvín a dal ho do zástavy Dobeši Černohorskému z Boskovic. V této době vznikl Nový Hrad, který stojí o něco východněji. Dobeš nechal kvůli své časté nepřítomnosti hrad spravovat svého bratra Beneše. Bratři hrad výrazně zvelebili. V této době byla nad branou vystavěna pamětní deska, kde jsou vyobrazeny znaky: boskovický, šternberský a rožmberský. Tyto znaky patřily právě bratrům a jejich manželkám. Nakonec byl hrad Boskovicům prodán. Rod ale vymřel po meči, a tak ho vyženil Maxmilián z Lichtenštejna.⁹⁰

26.1 Šlechtický znak rodu Boskoviců, Šternberků a Rožmberků na hradě Nový Hrad

Obrázek: 56

Datace: 1493

Materiál: kámen

Umístění: Znaky jsou umístěny nad branou s padacím mostem do hradu.

Podoba znaku: Nad vstupní branou jsou vyobrazeny tři znaky. Všechny tři mají gotický tvar štítu. První zleva patří Šternberkům a je na něm vyobrazena osmicípá hvězda. Prostřední patří Boskovicům, na něm vyobrazen sedmizubý hřeben. A zprava umístěný znak patří Rožmberkům a je na něm pětিলistá růže. Pod znaky je letopočet vzniku a nad nimi je nápis Beneš a Dobeš z Boskovic a Černé Hory.

⁸⁹Jan KNIES, *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Blanský okres*, Brno 1902, s. 132–135.

⁹⁰Josef PILNÁČEK, *Paměti města Blanska a okolních hradů*, Brno 2005, s. 390–408.

Rod Šternberků: Český šlechtický rod, který patří k nejstarším šlechtickým rodinám. Údajně rod založil Diviš z Divišova, který snad žil již na počátku 12. století. Jeho syn Zdeslav vybudoval někdy po roce 1241 Český Šternberk. Jeho potomci sídlili v Čechách i na Moravě. Rod se rozrostl do několika větví a až do 19. století patřil k významným rodům. Moravská větev rodu se rozdělila na tři linie. Tyto linie byly pojmenovány podle míst, na kterých sídlily. Česká větev se také rozdělila, ale do linií dvou. K významným příslušníkům rodu řadíme například Petra ze Šternberka, který se účastnil koncilu v Kostnici po boku Jana Železného žalobce Jana Husa. Dále také Zdeňka Konopišťského ze Šternberka, který radikálně měnil své politické názory, nejprve stál na straně Jiřího z Poděbrad, později se stal vůdcem protikrálovské zelenohorské jednoty nebo Kunhutu, která byla ženou Jiřího z Poděbrad. Různí příslušníci rodu zastávali přední funkce v zemské správě: nejvyššího purkrabího nejvyššího sudího, krajského hejtmana, ale i v církevní správě – například vratislavského biskupa. Rod vlastnil sídla a panství Konopiště, Zelenou Horu, Kašperk, a další. V roce 1948 jim byly majetky zkonfiskovány a někteří z členů odešli do ciziny. Jiří majitel Českého Šternberku zůstal v Čechách a zastával funkci kastelána na vlastním hradě. Po roce 1989 jim byly majetky navraceny.

Rod má ve znaku modrý štít a na něm zlatou osmihrotou hvězdu. V klenotu je vyobrazena hvězda mezi modrými křídly.⁹¹

Rod Rožmberků: Páni z Rožmberka jsou nejvýznamnější větví rozrodu Vítkovců. Své jméno nesou podle stejnojmenného hradu, který byl vystavěn v polovině 13. století na Vltavě. Tento hrad patřil jistému Vokovi z Rožmberka, který byl rádcem Přemysla Otakara II.. Za úspěchy v bojích zastával vysoké funkce v zemské správě. Vok založil ve Vyšším Brodě cisterciácký klášter. Jeho syn Jindřich začal sídlit v nedalekém Českém Krumlově, kde rod Rožmberků následně sídlily téměř 300 let a vybudoval zde i minoritský klášter. Rod získal velké množství majetků a také se staral o rozšiřování panství výstavbou kostelů a kaplí. Rožmberkové vytvořili největší panství v českém státě. Posledním potomkem rodu byl Petr Vok, který zemřel v roce 1611. Přesídlil z Českého Krumlova, který prodal Rudolfovi II. do Třeboně. Po smrti Petra Voka majetky podle smlouvy připadly Švamberkům. Majetek, který připadl Švamberkům, již nedosahoval takových rozměrů jako v době největší slávy rodu.⁹²

---

⁹¹Jan PELANT *Erby české, moravské, a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 463–465.

⁹²*Tamtéž*, s. 377–380.

Rod má ve znaku červenou pětelistou šípkovou růži na stříbrném poli.

RÁJEC-JESTŘEBÍ

Rájec byl od roku 1135 majetkem olomouckého biskupství. V první polovině 13. století se stal majetkem pánů z Rájce. V obci existovaly dva hrady, které vznikly nejpozději 1376. Jejich původ zůstává nejasný. Tyto hrady se v roce 1412 uvádí jako pusté. Dolní hrad byl obnoven rodem Drnovských z Drnovic v pozdně gotickém stylu. Kolem roku 1570 byl hrad přestavěn na renesanční čtyřkřídlý zámek. Tento zámek za Karoliny z Roggendorfu v roce 1756 vyhořel a ta ho nechala osudu. V roce 1763 se na Rájec dostal Antonín Salm-Reifferscheidt a zahájil výstavbu nového sídla. Původní zámek byl rozebrán a materiál byl použit na výstavbu. Předchozí místo bylo využito jako zámecký park. Salmové Rájec napojili na významnou železniční cestu a ten se začal značně rozrůstat.⁹³

27 Historický vývoj kostela Všech svatých v Rájci-Jestřebí

Kostel byl vystavěn na místě původní kaple Všech svatých. Nechal ho přestavět hrabě Kristián z Roggendorf se svou chotí Reginou rozenou z Kolovrat v roce 1699 nad rodinnou hrobkou zřízenou Janem Drnovským z Drnovic. V této hrobce byli později pochováni majitele Rájce. Hrobka byla za Josefa II. zrušena, ale zachována. V kostele bylo umístěno několik náhrobníků. Mezi cenné a dochované patří i významný renesanční náhrobník Kateřiny Drnovské, provdané baronky z Heissenesteinu, dále také Johanky a Bernarta ze Zástřizl, oba z roku 1568.⁹⁴

27.1 Šlechtický znak rodu Roggendorfů a Kolovratů na kostele Všech svatých v Rájci-Jestřebí

Obrázek: 57

Datace: 1699

Materiál: kámen

Umístění: Nad vchodem do kostela se nachází alianční znak Reginy Libštejnské z Kolovrat a Kristiána z Roggendorfu.

Podoba znaku: Oba dva znaky jsou na oválném štítě, okolo nich je ornamentální motiv. Na levém štítě je orlice, přepůlená na hrudi rakouským štítkem, který je korunován arciknížecí

⁹³Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku*, 6. díl, Praha 2004, s. 287–292.

⁹⁴Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 57.

korunou. Pravý štít je čtvrcen a má srdeční štítek. Na srdečním štítku je orlice v 1. a 2. poli je šestihrotá hvězda nad kvádrouvanou hradbou s třemi zuby v cimbuří, ve 2. a 3. poli je na trojpahorku korunovaný lev. Nad štíty je listová koruna.

Rod Roggendorfů: Rod pocházel z Rakouska, na Moravu se dostal až v 16. století. Ve druhé polovině 16. století získal moravský inkolát. Rod byl na našem území spřízněn s některými rody, například Jiří Ehrenreich z Roggendorfu se oženil s Johankou Drnovskou z Drnovic a tím vyženil rajecké panství a Dolní Kounice, které později ztratil kvůli účasti na stavovském povstání. Jeho syn Kristián, který vlastnil Bystřici nad Pernštejnem, se oženil s Reginou Libštejn z Kolovrat. Alžběta z Roggendorfu si vzala Jana Lobkovice a Anna z Roggendorfu byla matkou Viléma a Petra Voka. V roce 1887 zemřel poslední příslušník rodu Robert Roggendorf.⁹⁵

Rod má ve znaku štít, který je čtvrcen a má srdeční štítek. Srdeční štítek je modrý s červeno-stříbrnou orlicí. V 1. a 4. poli je modrý štít, v něm je zlatá šestihrotá hvězda nad zlatou kvádrouvanou hradbou se třemi zuby v cimbuří, ve 2. a 3. poli je na zeleném trojpahorku červený korunovaný lev. V klenotu je rostoucí lev.

Rod Kolovratů: Počátek rodu sahá do konce 13. století, kdy je připomínán Zosimír z Kolovrat a z Půhonic. Jejich rodokmen začíná již u Albrechta z Kolovrat a tehdy se rod dělí do osmi větví. Jména linií jsou odvozeny od jejich sídel. Podle nich jsou to větve libštejnská, kornoužská, žehrovická, bezdružická, novohradká, mašovská, čenominská a krakovská. Poslední jmenovaná větev žije doposud. Tento rod zůstal věrný katolickému vyznání a vždy byl zastáncem císařského trůnu. Příslušníci rodu se proslavili například při zastávání vysokých dvorských a státních úradech, účastnili se bojů proti Turkům. Rod měl zastoupení i v církevní hierarchii, někteří příslušníci rodu byli nositelé řádu zlatého rouna. Rod získal velké množství majetků, mezi které patřili například Žebrák, Točnick, Dobříš, Přimda, Zbiroh, Rychnov nad Kněžnou a mnohé další.

Rod má ve znaku modrý štít, v němž je orlice půl stříbrná a půl červená. Na hrudi orlice je rakouský štítek korunován arciknížecí korunou. V klenotu jsou dvě křídla jedno stříbrné a druhé červené se zlatou pružinou a zlatou zbrojí.⁹⁶

---

⁹⁵Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, 2. díl, Praha 2008 s. 166–167.

⁹⁶Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s.138–140. Srv. Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 218–220.

SEBRANICE

Obec je ve falzu Břetislavem darované jistému vojínovi již v roce 1043. Falzum vzniklo v 1. polovině 13. století. Oficiálně obec patřila benediktýnskému klášteru. Později patřila opatům břenovským, kteří byli podřízeni Rajhradskému klášteru. Ve 14. století byla obec majetkem pánů z Boskovic, ti jej prodali Heraltovi a Jiříkovi z Kunštátu. Sebranice se později dostaly zpět do rukou pánů z Boskovic a to asi na sto let, než je v roce 1549 prodal Ladislav Velen hrabatům z Hardeka. Ti byli od roku 1560 majiteli kunštátského panství a tak k němu Sebranice připojili. Na tomto panství se v letech 1733–1783 objevují páni z Imbsen a po nich v letech 1783–1901 rod Honrichs.⁹⁷

28 Historický vývoj fary v Sebranicích

Fara byla vybudovaná v polovině 13. století a patřila k rajhradskému klášteru. Na faře se později usadili evangelíci, kteří byli v 17. století vypuzeni, a v roce 1734 byla fara obnovena jako katolická. Na faře působil několik významných farářů. V letech 1866–1878 zde působil jako farář příslušník rodu Imbsen Ignác.⁹⁸

28.1 Šlechtický znak rodu Honrichsů z Wolfswarffenu na faře v Sebranicích

Obrázek: 58

Datace: 2. polovina 18. století

Materiál: kámen

Umístění: Znak se nachází nad vchodem do fary.

Podoba znaku: Znak má štít dělený břevnem. V horní části jsou dvě heraldické růže, v dolní části je půl ozubeného kola. Nad štítem je korunka svobodných pánů s klenotem a překryvadly. V klenotu jsou dva buvolí rohy mezi nimi jsou tři pštrosí pera.

29 Historický vývoj kašny před kostelem v Sebranicích

---

⁹⁷*Město Sebranice: O Sebranicích [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://www.sebranice.eu/o-sebranicich>.*

⁹⁸*Tamtéž.*

Na kašně je vyobrazen nečitelný znak, který nejspíš patří pánům z Imbsen. Znak mohl vzniknout v letech 1733–1783 v této době na kunštátském panství byli majiteli právě páni z Imbsen.

29.1 Šlechtický znak na kašně v Sebranicích

Obrázek: 59

SLOUP

První zmínka o obci je z roku 1356. Tehdy se píše o vladyckém statku, na kterém působil Ješek Pátek ze Sloupu. Na konci 16. století byla obec součástí rájeckého panství. Obec v této době byla velmi nevýznamná. Obrat nastal až v roce 1728, kdy brněnští minorité darovali majitelům panství, Karlu Ludvíku z Roggendorfu a jeho ženě Karolíně, rozené Pálffy, sošku Panny Marie s Ježíšem na klíně po snětí z kříže. Obec se kvůli tomu stala poutním místem. V roce 1730 zde byla vystavěna poutní kaple a v letech 1751–1754 nechala Karolína z Roggendorfu vystavět poutní chrám Panny Marie Sedmibolestné. Obec se díky poutím začala velmi rozšiřovat. V obci stál také panský dům, kde Karolína z Roggendorfu žila. Později se z něj stala fara.⁹⁹

30 Historický vývoj kostela Panny Marie Sedmibolestné ve Sloupu

Kostel byl vybudován v letech 1751–1754 ve slohu pozdního baroka, má ale i prvky počínajícího rokoka, zejména vnitřní výmalba. Vznikl jako reakce na vzrůstající zájem o nové poutní místo, kterým se Sloup stal. Na návrh architekta Marcela Amada Canevala byl vybudován kostel, který vystavěl Vavřinec Merta. Zajímavostí kostela je půdorys, který je ve tvaru želvy. Želví krunýř je symbolem pevné ochrany. Chrám je doplněn rozměrnou sloupovou architekturou. Na oltáři můžeme vidět sochu Panny Marie Bolestné. Za zmínku stojí i dřevěná gotická plastika piety v životní velikosti. Plastika je darem brněnských minoritů majitelům rájeckého panství a to Karlu Ludvíkovi a Karolíně z Roggendorfu. Tato stavba se řadí mezi významné památky moravského baroka.¹⁰⁰ Zakladatelka kostela Karolína z Roggendorfu je uvnitř kostelní krypty pohřbena.

30.1 Šlechtický znak rodu Roggendorfů a Pálffyů z Erdödu na kostele Panny Marie Sedmibolestné ve Sloupu

Obrázek: 60

Datace: 1751–1754

Materiál: kámen

---

⁹⁹Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 6. díl, Praha 2004, s. 726–728.

¹⁰⁰Pavel ŠAFRÁNEK – Přemysl REIBL, *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998, s. 59–60.

Umístění: Nad portálem kostela se nachází alianční znak Karla Ludvíka z Roggendorfu a Karolíny z Roggendorfu rozené Pálffy z Erdödu.

Podoba znaku: Oba dva znaky mají oválný štít. Pravý znak je čtvrcen a má srdeční štítek. Na srdečním štítku je orlice. V 1. a 2. poli je šestihrotá hvězda nad kvádrouvanou hradbou se třemi zuby v cimbuří, ve 2. a 3. poli je na trojpahorku korunovaný lev. Na levém znaku vyrůstají od spodu tři pahorky, nad nimi je polovice vozového kola, za ním stojí polovičatý jelen.

Rod Pálffyové z Erdödu: Rod pochází z Uherska a v roce 1599 byl povýšen do hraběcího stavu. Členové rodu se vyznamenali zejména ve druhé polovině 16. st. v bojích proti Turkům. Velké majetky jim patřily na území Slovenska. Rod stál na straně Habsburků. V 17. století se rod rozdělil na tři větve. Jen jedna z větví pronikla do Čech. Mezi významné členy této větve můžeme řadit Karla Eduarda Pálffyho, který zdědil majetky od rodu Kolovratů. V roce 1879 se stal členem klubu poslanců. Zastával české státní právo a v habsburské monarchii byl zastáncem česko-rakouského vyrovnání. Od roku 1881 měli Pálffyové svůj palác v Praze ve Valdštejnské ulici. Pálffyové získali v druhé polovině 19. století významné statky i s rezidencemi jako byli například Březnice, Merklín nebo zámek v Blovicích zvaný Hradiště. Rod byl po roce 1945 odsunut za hranice státu. Dnes žije již poslední linie rodu.¹⁰¹

Jejich znak tvoří modrý štít, na spod tři zelené pahorky, nad nimi je polovice vozového červeného kola, za ním polovičatý zlatý jelen. Z korunky vyrůstá polovičatý jelen.¹⁰²

31 Historický vývoj hřbitova ve Sloupu

Hřbitov vznikl v roce 1825 a je místem posledního odpočinku členů šlechtického rodu Salmů. Od hřbitova je panský hřbitov oddělen litinovým plůtkem. Obsahuje 13 náhrobků z 19. a 20. století z toho pět náhrobků je označeno znakem rodu. Litiny náhrobků jsou většinou zhotoveny v blanenských železárnách, které rod Salmů založil.

31.1 Šlechtický znak rodu Salmů na hřbitově ve Sloupu

Obrázek: 61

Datace: 1825

Materiál: Litina

¹⁰¹Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013, s. 322–323.

¹⁰²August SEDLÁČEK, *Českomoravská heraldika: Část zvláštní*, Praha 1997, s. 557.

Umístění: Znak je umístěn nad vchodem v oddělené části hřbitova.

Podoba znaku: Na znaku jsou vyobrazeny dva lososi hlavami vzhůru, hřbety k sobě. Nad štítem je knížecí koruna. Znak patří rodu Salmů.

31.2 Šlechtické znaky příslušníků rodu Salmů na náhrobcích hřbitova ve Sloupu

Majitel: Leopoldine Fürstin zu Salm-Reifferscheidt

Datace: 1878

Obrázek: 62

Majitel: Hugo Carl Fürst und Altgraef zu Salm-Reifferscheidt

Datace: 1888

Obrázek: 63

Majitel: Hugo Franc Fürst und Altgraef zu Salm-Reifferscheidt

Datace: 1890

Obrázek: 63

Majitel: Elisabeth Früstin und Altgraefin zu Salm-Reifferscheidt

Datace: 1894

Obrázek: 62

Majitel: Hugo Leopold Fürst und Altgraef zu Salm-Reifferscheidt

Datace: 1903

Obrázek: 63

Materiál: Všechny erby jsou litinové.

Umístění: Na panském hřbitově na jednotlivých náhrobcích.

Podoba znaku: Objevují se zde dva typy znaků. Jeden je polcený, v pravé části jsou dva lososi hřbety k sobě hlavou vzhůru, v levé části je štítek pod turnajským límcem. Druhý typ štítu je dvakrát polcený, kdy v pravé části jsou vyobrazeni lososi hřbety k sobě hlavou vzhůru, kůl je dělený, v horní části je gryf držící zajíce, v dolní části jsou opět lososi a v pravé části je štítek pod turnajským límcem. Nad oběma znaky je knížecí koruna s pláštěm.

ŠEBETOV

Obec Šebetov vznikla na konci 11. století. Nejstarší písemná zpráva je z roku 1201, kdy obec patřila pod správu majetku kláštera Hradisko u Olomouce. K obci patří zámek, který významně upravil Moriz Königswarter.¹⁰³

32 Historický vývoj zámku v Šebetově

Zámek, který je z 16. století, byl původně hospodářským dvorem s pivovarem. V areálu zámku byly obytné budovy a kaple, která byla v roce 1683 vysvěcena. V roce 1695 byla jako součást zámku vysvěcena nová rezidence premonstrátského kláštera. Náboženský fond prodal zámek v roce 1825 hraběti Karlu Strachwitzovi. Později je zámek v držení pánů z Königswarterova, nejvýznamnějšího židovského šlechtického rodu. Nynější podobu dostal zámek v letech 1880–1885. Zámek byl prodán a vybavení bylo odvezeno novému majiteli do Švýcarska. V roce 1945 se stal zámek majetkem státu.

32.1 Šlechtický znak rodu Königswartrů na zámku v Šebetově

Obrázek: 64

Datace: 1880

Materiál: kámen

Umístění: Znak je umístěn v průčelí nad vstupem do zámku.

Podoba znaku: Oválný tvar štítu, který po stranách nesou dva lvi. Na štítě jsou vyobrazena dvě břevna pokosem. Znak je umístěn mezi dva sloupy, které jsou v podobě žen. Pod znakem je latinský nápis a letopočet vzniku.

Rod Königswartrů: Rod se objevil v druhé polovině 18. století a sídlil na panství Kynžvart. Představitelem rodu byl Jonas Maruks von Königswarter, který se oženil s Josefínkou Königswarter z vídeňské větve a získal tak velké majetky. Vynikal tím, že se mu dařilo v podnikání, a díky tomu se mohl řadit mezi elitu. V roce 1850 se stal ředitelem Rakouské národní banky a založil vlastní obchodní banku. V roce 1870 byl povýšen na barona.

---

¹⁰³ *Obec Šebetov: O obci* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z <http://www.sebetov.cz/titulni-stranka/obec/o-obci/>.

Zasloužil se také o rozvoj židovské komunity. Jeho syn Moritz byl také velmi úspěšný, zejména ve finančnictví. Baron Moritz v Čechách i na Moravě nakoupil několik statků. Jsou jimi například Najdek, Šebetov, Horní Chodov. V letech 1880–1889 pracoval na rekonstrukci zámku Šebetov, kde využil techniku vytápění plynem. Jeho bratr Hermann konvertoval ke katolické víře, a tak musel zaplatit milion zlatých. K platbě těchto peněz se zavázal jeho otec v případě změny náboženství v jeho rodu z židovské na jinou. Ve 30. letech 20. století požádal Lichtenštejsko o občanství, které získal. To mu později zachránilo život v období války. Po roce 1945 majetek rodu již navrácen nebyl. Lichtenštejnové byli podle Benešových dekretů považováni za Němce.¹⁰⁴

O rodovém znaku – kromě zobrazené podoby – nejsou žádné bližší informace.

---

¹⁰⁴Pavel JURÍK, *Encyklopedie šlechtických rodů*, Praha 2014, s. 432.

VELKÉ OPATOVICE

Velké Opatovice původně nejspíš patřily k litomyšlskému klášteru. Klášter Opatovice získal jako dar od Bavora ze Strakonice, ale pravděpodobně o obec Velké Opatovice přišel z neznámých důvodů. V roce 1281 již mluvíme o pánech z Opatovic, a to konkrétně o Jezdoni z Opatovic. Později v roce 1308 mluvíme i o dalších opatovických majitelích. Od tohoto roku můžeme s jistotou říci, že Opatovice litomyšlskému klášteru již nepatří. Opatovice byly rozděleny na dvě části, kde každá část měla svoji tvrz. V roce 1412 obě části obce získal Boček Lestnický z Kunštátu, a tím se obce spojily v jednu. Dolní tvrz zanikla a horní se stala panským sídlem. Vedle tvrze vznikl v roce 1699 barokní zámeček. Ten byl ještě v roce 1757 významně rozšířen. Na panství se vystřídal několik rodů, například Pernštejnové, páni z Kácova, Salmové, Herbersteinové a mnohé další.¹⁰⁵

33 Historický vývoj zámku ve Velkých Opatovicích

Zámek byl vybudován na místě vedle původní menší tvrze. Nechal ho vybudovat Jiří Markvart z Věžník někdy kolem roku 1699. Zámek se stal barokní stavbou a kolem něj vznikl zámecký park. Do dnešní podoby pozdně barokního zámku jej upravil v roce 1757 Karel Otto, hrabě Salm-Neuburg. V této době byla zbořena tvrz a na jejím místě byl zámek rozšířen. Vznikl tak rozsáhlý komplex přízemního typu. Tento komplex byl vyzdoben rokokovými prvky, především na venkovní fasádě. V roce 1815 zemřela majitelka Henrietta Julie, hraběnka z Herbersteina rozená Salm-Neuburg. Po hraběnce zdědil zámek a panství její syn Jan Jindřich, hrabě z Herbersteina. V době, kdy zámek vlastnil, proběhly na zámku stavební úpravy, při kterých byly předělány střechy na mansardové a vznikly tak podkrovní světnice. V období první světové války zámek sloužil jako lazaret. Kvůli zadlužení majitele Jindřicha o zámek Herbersteinové přišli. Ten pak získalo sdružení agrární strany Svobodného učení selského. Ti jej prodali v roce 1934 obecnímu úřadu Velké Opatovice. Na zámku byla zřízena škola a kanceláře. V roce 1973 část zámku vyhořela, a tak byla tato část zcela odstraněna. Na jejím místě se začal realizovat projekt na výstavbu víceúčelového sálu zařazený do komplexu zámeckých budov.¹⁰⁶ Výstavba se protáhla až do roku 2007. Nakonec bylo v nové budově s velmi zajímavým exteriérem umístěno Moravské kartografické centrum.

¹⁰⁵Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, 8. díl, Praha 2011, s. 183–187.

¹⁰⁶Zdeněk HASON – Přemysl REIBL, *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999, s. 40–41.

33.1 Šlechtický znak rodu Salm-Neuburg na zámku ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 65

Datace: 1757

Materiál: kámen

Umístění: Nad vstupní bránou do zámeckého areálu z vnitřní strany se nachází znak patřící Karlu Ottovi Salm-Neuburg.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v kartuši. Štít je čtvrcen. V 1. a 4. poli jsou dva lososi hřbety k sobě hlavami vzhůru, ve 2. a 3. poli je gryf držící zajíce. Nad štítem jsou dvě otevřené turnajové helmy s přikryvadly. V prvním klenotu jsou dva lososi hlavami dolů, ve druhém klenotu je gryf držící zajíce. Kolem štítu jsou ornamentální motivy a pod ním je nápis, který určuje majitele a letopočet vzniku.

33.2 Šlechtický znak rodu Salm-Neuburg na zámku ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 66

Datace: 18. století

Materiál: kámen

Umístění: Erb je umístěn na čelní straně zámku v arkádové chodbě. Jedná se o alianční znak, u kterého lze poznat pouze rod Salm-Neuburg.

Podoba znaku: Oba dva znaky jsou vyobrazeny v oválném štítě v kartuši. Znak vpravo je čtvrcen. V 1. a 4. poli jsou dva lososi hřbety k sobě hlavami vzhůru, ve 2. a 3. poli je gryf držící zajíce. Znak je zdoben ornamentálními motivy.

33.3 Šlechtický znak rodu Herbersteinů na zámku ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 67, 68

Datace: konec 18. století–1. polovina 20. století

Materiál: kámen

Umístění: Dva totožné erby jsou umístěny na čelní straně zámku, ze dvou stran vysunuté budovy.

Podoba erbu: Znak je umístěn v kartuši a je rozdělen na šest polí. Ve znaku je polcený, dvakrát dělený štít se srdečním štítkem. V středním štítku je korunovaná krokev na červeném, svislým šrafováním vyznačeném poli, v 1. a 4. poli je vlk okolo něj jsou posázené srdíčka, v 2. a 5. polceném poli je vpravo věž, vlevo břevno a ve 3. a 6. poli je koňský chomout. Nad štítem je šlechtická koruna.

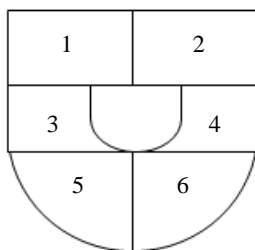
Rod z Herbersteina: Rod pochází ze Štýrska. Počátky rodu se datují někdy do poloviny 13. století. Rod nese jméno podle tvrže Herberstein. Prvním zmíněným členem rodu byl Otta von Hartberg. Jeho dva synové rod rozdělili do dvou linií. O generaci později přišlo další složité dělení rodu. Linie zvaná Herberstein-Matzen získala jihočeský hrad Landštejn. Rod se tak dostal v 17. století do Čech, kde vlastnil řadu panství v Čechách a na Moravě. Zámek ve Velkých Opatovicích rod Herberstein získal sňatkem Johanna Hieronymuse s hraběnkou Henrierrou von Salm-Neuburg. Další větev sídlila v Libochovicích a byla založena Johannem Friedrichem. Ten se oženil s Theresou z Dietrichštejna, a tak získal rod Libochovice a Budyni nad Ohří. Rod v českých zemích sídlil do roku 1945. Majetky jim byly znárodněny a rod přesídlil do Rakouska.¹⁰⁷

Prvotním znamením byla stříbrná krokev na červeném poli. Polepšený erb byl rozdělen na šest polí. Ve znaku je polcený, dvakrát dělený štít se zlatě korunovaným červeným středním štítkem, v něm je stříbrná krokev jako znak Herberstein. V 1. a 4. černém poli je zlatými srdíčky posázené pole a na něm stříbrný vlk jako znak Neuburgů. Druhé červené pole je polceno, vpravo zlatá věž, vlevo stříbrné břevno a ve 3. a 6. červeném poli je vyobrazen zlatý koňský chomout. V 5. červeném polceném poli je vpravo stříbrné břevno a vlevo zlatá věž. Klenotů je pět. Na prvním zprava je mezi černými, zlatými srdíčky posázenými křídly půl stříbrného vlka, přikryvadla jsou černo-zlatá, ve druhém je korunovaný obrněný muž v pravici s taseným mečem, v levici se čtyřmi zlatými žezly, přikryvadla jsou červeno-stříbrná, ve třetím je císař s korunkou, žezlem a jablkem, přikryvadla červeno-stříbrná, ve čtvrtém je moskvan v červené špičaté čepici, červeném oděvu se zlatými šňůrami, v pravici se třemi zlatými vzhůru obrácené šípy, v levici se zlatým lukem, přikryvadla červeno-stříbrná, v pátém zlatý koňský chomout nahoře postrkaný černými kohoutími pery, přikryvadla jsou červeno-stříbrná.¹⁰⁸

---

¹⁰⁷Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 2003, s. 102–104.

¹⁰⁸Vladimír POUZAR, *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2003, s. 173.

33.4 Šlechtický znak rodu Herbersteinů a Apponyiů na zámku ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 69

Datace: počátek 20. století

Materiál: kámen

Umístění: Znak je umístěn na jižním křídle směrem od zámeckého parku. Jedná se o alianční znak Jana Jindřicha Herbersteina a Julie Herbersteinové rozené Apponyiové.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v kartuši. Na pravé straně je znak rozdělen na šest polí, kde je ve znaku polcený, dvakrát dělený štít, ve středním štítku je korunovaná krokev na červeném poli, které je naznačené šrafováním. V 1. a 4. černém poli je srdíčky posázené pole a na něm vlk. Ve 2. a 5. polceném poli je vpravo věž a vlevo břevno. Ve 3. a 6. poli je koňský chomout. Na levé straně je znak se čtvrceným štítem a srdečním štítkem. V srdečním štítku je hlava Maura, která má v ústech větvičku s květinou. Na prvním poli je paže v brnění vystupující z listové koruny, která v dlaní drží roh. V druhém poli je hradba se dvěma věži. Mezi nimi je šesticípá hvězda a nad ní je kříž. Ve třetím zlatém poli stojí lev otočený doleva. Čtvrté pole je dělené a ve spodní části jsou vlny, v horní části je koruna, z které vystupuje pět pštrosích per. Nad erbem je heraldická koruna.

Rod Apponyiů: Rod pocházející z Uherska dostal v roce 1607 na Moravě inkolát. Na počátku 17. století koupili panství Brumov u Valašských Klobouk. V roce 1718 byl rod povýšen do baronského stavu, do hraběcího v roce 1739 a v roce 1808 získala hraběcí titul i mladší linie rodu.¹⁰⁹

34 Historický vývoj soch sv. Jana Nepomuckého, sv. Judy Tadeáše, sv. Floriána ve Velkých Opatovicích

¹⁰⁹Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník, Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, sv. 1. Plzeň 2006, s. 86.

Sochy se nachází v okolí kostela sv. Jiřího. Byly vystavěny v 18. století.

34.1 Šlechtický znak rodu Salmů na soše sv. Jana Nepomuckého ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 70

Datace: 1740

Materiál: kámen

Umístění: Znak je umístěn na podstavci sochy.

Podoba znaku: Ve znaku je vyobrazen čtvrcený barokní štít. V 1. a 4. stříbrném poli jsou dva lososi hřbety k sobě hlavami nahoru s řeckými kříži, ve 2. a 3. poli je gryf držící zajíce. Nad štítem jsou dva korunované turnajské helmy s klenoty. V prvním klenotu jsou dva lososi hlavami dolů, ve druhém klenotu je gryf držící zajíce.

34.2 Šlechtický znak rodu Salmů na soše sv. Judy Tadeáše ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 71

Datace: 1760

Materiál: kámen

Umístění: Znak je umístěn na podstavci sochy.

Podoba znaku: Ve znaku je vyobrazen čtvrcený barokní štít. V 1. a 4. stříbrném poli jsou dva lososi hřbety k sobě hlavami nahoru s řeckými kříži, ve 2. a 3. poli je gryf držící zajíce. Nad štítem jsou dva korunované turnajské helmy s klenoty. V prvním klenotu jsou dva lososi hlavami dolů, ve druhém klenotu je gryf držící zajíce.

34.3 Šlechtický znak rodu Salmů na soše sv. Floriána ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 72

Datace: 1746

Materiál: kámen

Umístění: Znak je umístěn na podstavci sochy.

Podoba znaku: Ve znaku je vyobrazen čtvrcený barokní štít. V 1. a 4. stříbrném poli jsou dva lososi hřbety k sobě hlavami nahoru s řeckými kříži, ve 2. a 3. poli je gryf držící zajíce. Nad štítem jsou dva korunované turnajské helmy s klenoty. V prvním klenotu jsou dva lososi hlavami dolů, ve druhém klenotu je gryf držící zajíce.

35 Historický vývoj hrobky na bývalém hřbitově ve Velkých Opatovicích

Na hřbitově ve Velkých Opatovicích se nachází hrobka rodu Herbersteinů, která vznikla v roce 1890. Okolní hřbitov zanikl v roce 2008, místo něj je nyní parčík. Hrobka zůstala zachována.

35.1 Šlechtický znak rodu Herberstein na hřbitově ve Velkých Opatovicích

Obrázek: 73

Datace: 1890

Materiál: kámen

Umístění: Znak se nachází na již zaniklém hřbitově, kde zůstal pouze jediný hrob oddělen kamennou zídou od původního hřbitova. Na náhrobku je vyobrazen znak, který patří hraběti Erritet von Ludwig Graf Herberstein.

Podoba znaku: Ve znaku je polcený, dvakrát dělený štít s korunovaným středním štítkem, na něm je krokev. V 1. a 4. poli je srdíčky posázené pole na něm je vlk. V 2. a 5. polceném poli je vpravo věž a vlevo břevno. Ve 3. a 6. červeném poli je koňský chomout. Nad štítem je koruna s pěti helmy, klenoty a přikryvadly. V prvním zprava je půl vlka, ve druhém je korunovaný obrněný muž v pravici s taseným mečem, v levici se čtyřmi žezly, ve třetím je císař s korunkou, žezlem a jablkem, ve čtvrtém je moskvan ve špičaté čepici, v pravici tři vzhůru obrácené šípy, v levici s lukem, v pátém koňský chomout nahoře postrkaný kohoutími pery.

ZÁVĚR

Úkolem předkládané bakalářské práce bylo provést průzkum všech 133 obcí v okrese Blansko a zjistit tak, ve kterých obcích a na kterých kulturních památkách se šlechtické znaky vyskytují. Zároveň bylo úkolem vytvořit souhrnný přehled znaků, které se na historických stavbách objevily, a rodů, kterým patřily. Po provedeném výzkumu lze vyvodit několik následujících poznatků.

Na okrese Blansko, který vyniká svojí rozmanitostí, se podařilo objevit znaky celkem 37 rodů, které v něm v minulosti vlastnily majetek. V okrese je to celkem 16 lokalit, kde je možné znaky najít. Jedná se o Lysice, Kunštát, Černou Horu, Velké Opatovice, Blansko, Sloup, Adamov, Křtiny, Boskovice, Olomučany, Letovice, Sebranice, Drnovice, Olešnici, Rájec-Jestřebí, Šebetov, lokality jsou seřazené podle počtu nalezeným znaků v obci od největšího po nejmenší. Přesné počty nalezených znaků najdeme v tabulce číslo 1. Dohromady bylo v těchto obcích nalezeno 94 šlechtických znaků. Z toho 9 znaků je aliančních, tedy znaků obou šlechtických manželů. Největší výskyt znaků byl zaznamenán v obci Lysice s počtem 23 znaků, nejčastěji se vyskytuje znak rodu Dubských z Třebomyslic. Ti vybudovali na nádvoří lysického zámku erbovní galerii, která čítá 83 znaků. Tuto skupinu však podrobněji v práci nerozebírám, neboť nedávno vyšlá publikace o erbovní galerii důkladně pojednala. Již zmíněný rod Dubských, díky opakovanému vyobrazení rodového znaku na zámku v Lysicích, patří k nejčastěji se objevujícím rodu na Blanensku s počtem 20 znaků. Hned za nimi jsou Salmové se 13 znaky, Honrichsové s 10 znaky, páni z Boskovic s 5 znaky, Lichtenštejnové se 4 znaky, Herberschteinové se 3 znaky stejně jako hrabata z Bubna a Litic, po dvou znacích mají páni z Náchoda, Friesové, Teuberové, Coudenhové, Blümegenové a rod Imbsen. Ostatní rody – Kinští, Gellhornové, Zástřizlové, Piatí, páni z Kunštátu, Šternberkové, Rožmberkové, Königswartrové, Linsingenové, Dietrichštejni a páni z Janovic mají po jednom erbu. U aliančních znaků se opakuje pouze jeden, a to spojení znaku Žalkovských z Žalkovic a Bítovských ze Slavíkovíc. Znak se opakuje dvakrát. Ostatní alianční znaky jsou vyobrazeny vždy pouze jednou. Převážná většina znaků je umístěna nad portálem stavby. Nejstarší znak je z roku 1461, který patří pánům z Kunštátu a je vyobrazen na zámku v Kunštátu. Nejvíce vyobrazených znaků vzniklo v druhé polovině 19. století, tehdy na okrese Blansko vzniklo 18 znaků. V druhé polovině 18. století vzniklo znaků 7, v 16. století vzniklo znaků 6. V první polovině 19. století stejně jako v první polovině 18. století vzniklo znaků 5. Další následující datace vyobrazení znaků a jejich četnost nalezneme

v grafu číslo 2. Znaky v okrese Blansko se nejčastěji vyskytují na zámcích, a to s počtem 58 znaků, dále pak na kostelech, kaplích a kláštorech s počtem 13 znaků. Na hřbitovech se vyskytlo 7 znaků, na sochách a hradech se vyskytly 4 znaky a na farách se vyskytly znaky 3.

Postupným pronikáním do tématu se objevovaly další náměty pro vznik nové práce. Jedním z nich je zinventarizování církevních znaků nebo komunální heraldika ve srovnání se šlechtickými erby.

Získané informace jsou přeneseny do přehledných grafů. Souhrnný přehled erbů s počtem, datací, majiteli, umístěním a celkové shrnutí výsledků je uvedeno v tabulkách.

Tabulka 1 – Stručný přehled erbovních památek v okrese Blansko

Počet znaků	Znak	Umístění	Rod	Datace
Adamov – 5 znaků				
3	prostý znak	kostel	Lichtenštejni	1857
1	prostý znak	kostel	Kinští	1857
1	prostý znak	hřbitov	Lichtenštejni	1857
Blansko – 7 znaků				
1	prostý znak	kostel	Gellhorn	1707
2	alianční znak	zámek	Žalkovští, Bítovští	1593, 1604
2	prostý znak	zámek	Salm	2. pol. 19. st, 1766–1945
1	prostý znak	fara	Gellhorn	1713
1	prostý znak	pomník	Linsingen	
Boskovice – 4 znaky				
1	alianční znak	kostel	páni z Dubé, páni z Boskovic	1493–1527
1	alianční znak	zámek	Dietrichštejni, Mensdorff- Pouilly	2. pol. 19. st.
1	prostý znak	zámek-panský dvůr	Dietrichštejni	20. léta 18. st.

1	prostý znak	hrad	Zástřizlové	1568
Černá Hora – 11 znaků				
3	prostý znak	zámek	páni z Boskovic	1561
1	prostý znak	zámek	Šternberkové	1561
1	prostý znak	zámek	páni z Janovic	1561
1	prostý znak	zámek		1561
1	prostý znak	zámek	páni z Lipé	1561
1	prostý znak	zámek	páni z Boskovic	1561
1	prostý znak	zámek	Friesové	1. pol. 19. st.
1	alianční znak	zámek	Geisslern, páni z Türkheimu	1841
1	prostý znak	kaple	Friesové	2. pol. 19. st.– 1. pol. 20. st.
Drnovice – 1 znak				
1	alianční znak	panský dvůr	Piati, Dubský z Třebomyslic	konec 18. století
Křtiny – 5 znaků				
3	prostý znak	zámek	Bubové z Litic	pravděpodobně 1864
2	prostý znak	zámek	Teuber	konec 19. století
Kunštát – 12 znaků				
2 + 2	prostý znak	zámek	Honrichs	1800, 1870, 1901
1	prostý znak	zámek	Imbsen	1734
1	prostý znak	zámek	Coudenhove	1901
1	prostý znak	zámek	páni z Kunštátu	1461
2	prostý znak	kostel	Honrichs	1862
2	prostý znak	fara	Honrichs	2. polovin 18. st.–1901, 1887
1	prostý znak	panský pivovar	Honrichs	1883–1889

Letovice – 2 znaky				
1	prostý znak	zámek	Blümegen	1761–1837
1	prostý znak	klášter	Blümegen	1773
Lysice – 23 znaků				
2	prostý znak	zámek	Dubský z Třebomyslic	1843–1848, 19. st.–1. pol. 20. st.
1	prostý znak	zámek	páni z Náchoda	1589
1	prostý znak	zámek	Březničtí z Náchoda	1650
17	prostý znak	zámek	Dubští z Třebomyslic	1860–1902
1	prostý znak	zámek	Piati	1745–1811
1	prostý znak	kaple	Dubských z Třebomyslic	1881
Olešnice – 1 znak				
1	prostý znak	zámek	Honrichs	poslední čtvrtina 17. st.
Olomučany – 3 znaky				
3	prostý znak	hrad	Boskovicové, Šternberkové, Rožmberkové	1493
Rájec-Jestřebí – 1 znak				
1	alianční znak	kostel	Roggendorfové, Kolovratů	1699
Sebranice – 2 znaky				
1	prostý znak	fara	Honrichs	2. polovina 18. století
1	prostý znak	kašna	Nejspíš Imbsen	
Sloup – 7 znaků				

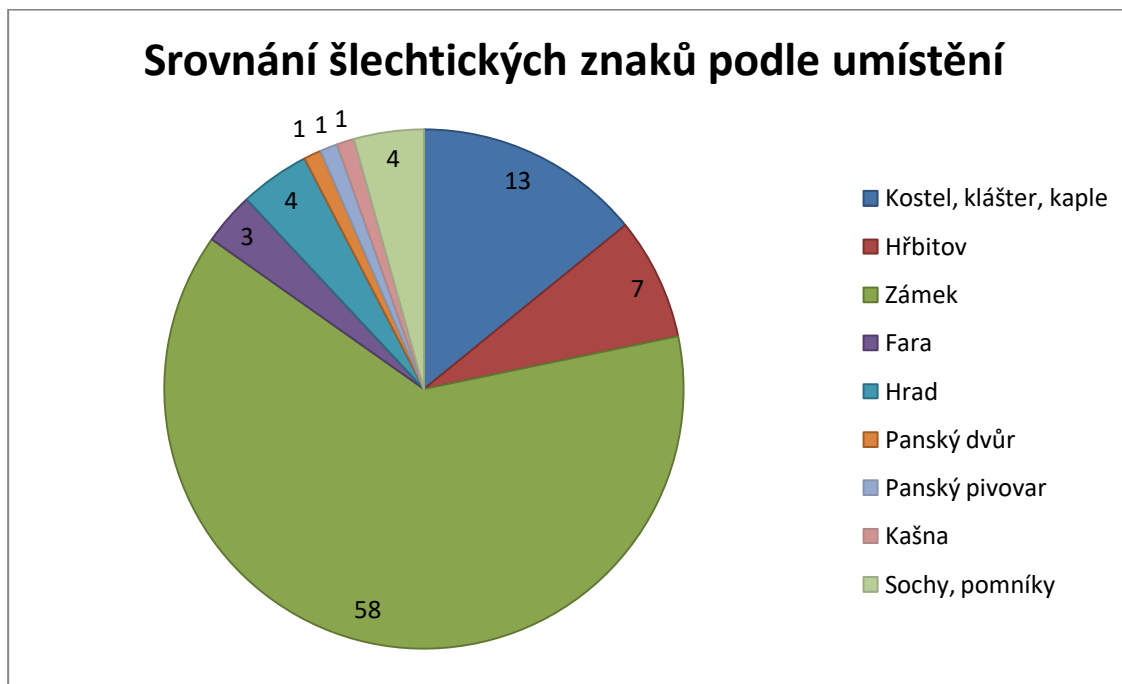

1	alianční znak	kostel	Roggendorf, Pálffy z Erdödu	1751–1754
1	prostý znak	hřbitov	Salmové	1825
5	prostý znak	hřbitov	Salmové	1878, 1888, 1890, 1894, 1903
Šebetov – 1 znak				
1	prostý znak	zámek	Königswartrů	1880
Velké Opatovice – 9 znaků				
1	prostý znak	zámek	Salm- Neuburgové	1757
1	alianční znak	zámek	Salm- Neuburgové	18. století
2	prostý znak	zámek	Herbersteinové	konec 18. st.–1. pol. 20 století
1	alianční znak	zámek	Herbersteinové, Apponyiové	počátek 20. st.
3	prostý znak	sochy	Salmové	1740, 1760, 1746
1	prostý znak	hřbitov	Herbersteinové	1890

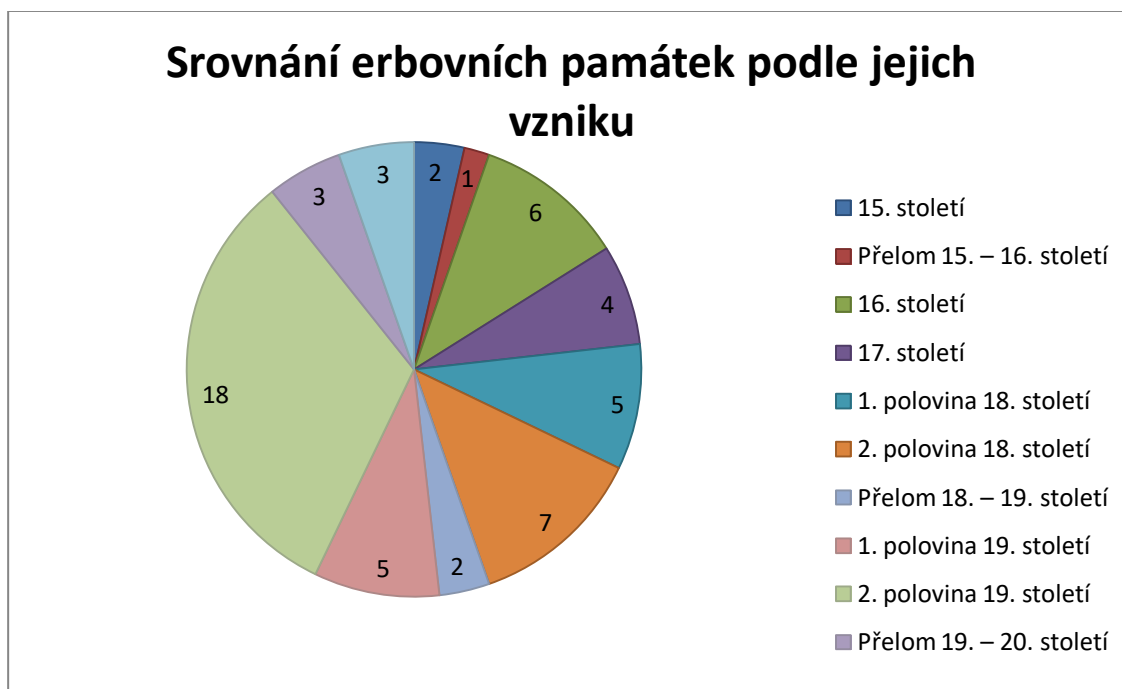
Tabulka 2 – Výsledky

Počet znaků:	94
Počet obcí	16
Alianční znaky	9
Počet rodů	37

Graf 1

Graf 2

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- DAVID, Petr – SOUKUP, Vladimír: *888 hradů, zámků a tvrzí České republiky*, Praha 2002.
- FELCMAN, Ondřej – FUKALA, Radek a kol: *Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*, Praha 2008.
- HALADA, Jan: *Lexikon české šlechty*, Praha 1999.
- HASOŇ, Zdeněk – REIBL, Přemysl: *Zámky okresu Blansko*, Boskovice 1999.
- JANDOVÁ, Kristýna: *Znaky rodu Dietrichštejnů na moravských stavebních památkách*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2014.
- JUŘÍK, Pavel: *Encyklopedie šlechtických rodů*, Praha 2014.
- KNIES, Jan: *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Blanský okres*, Brno 1902.
- KONEČNÝ, Michal – VAŠEK, Leoš: *Erbovní galerie Dubských z Třebomyslic na zámku v Lysicích*, Brno 2006.
- KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1*, Praha 2011.
- KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2*, Praha 2000.
- KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 3*, Praha 2002.
- KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 4*, Praha 2001.
- KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 6*, Praha 2004.
- KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 8*, Praha 2011.
- MAŠEK, Petr: *Modrá krev*, Praha 2003.
- MAŠEK, Petr: *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1*, Praha 2010
- MYSLIVEČEK, Milan: *Velký erbovník, Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2006.
- MYSLIVEČEK, Milan: *Erbovník aneb kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě: podle starých pramenů a dávných né vždy věrných svědectví*, Praha 1993.
- PLAČEK, Miroslav – FUŤÁK, Petr: *Páni z Kunštátu. Rod erbu vrchních pruhů na cestě k trůnu*, Praha 2006.
- PELANT, Jan: *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013.

- PILNÁČEK, Josef: *Paměti města Blanska a okolních hradů*, Brno 2005.
- POUZAR, Vladimír: *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2003.
- POUZAR, Vladimír: *Almanach českých šlechtických rodů*, Praha 2001.
- ŠAFRÁNEK, Pavel: – REIBL, Přemysl: *Sakrální stavby okresu Blansko*, Blansko 1998.
- SAMEK, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska 1*, Praha 1994.
- SAMEK, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska 2*, Praha 1999.
- SEDLÁČEK, August: *Českomoravská heraldika, část zvláštní*, Praha 1997.
- SLAVÍK, A., František: *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Brněnský okres*, Brno 1897.
- STEHLÍK, Miloš: *Boskovice*, Brno 1964.
- ŠŤASTNÁ, Monika: *Šlechtické rody na kulturních památkách v okrese Nový Bydžov*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2015.
- VAVŘÍNEK, Karel: *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů 2026*, Brandýs nad Labem 2016.
- VRTALOVÁ, Veronika: *Šlechtické znaky na stavebních památkách okresu Jihlava*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2014.

Internetové zdroje

- Obec Šebetov: O obci* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z <http://www.sebetov.cz/titulni-stranka/obec/o-obci/>.
- Edice a rozbor vybraných vývodů šlechtičen Mariánské školy v Brně*, s. 34. [online]. RŮŽIČKOVÁ Tereza [cit. 2017-06-25]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/178627/ff_b.
- Město Blansko: Historie Blanska, příběh Karolíny Meineke* [online]. KUČERA Jiří, [cit. 2017-06-25]. Dostupné z <https://www.blansko.cz/historie-mesta/pribeh-karoliny-meineke>.
- Město Sebranice: O Sebranicích* [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://www.sebranice.eu/o-sebranicich>.

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obrázek 1 - kostel Adamov

Obrázek 2 - kostel Adamov

Obrázek 3 - kostel Adamov

Obrázek 4 - hřbitov Adamov

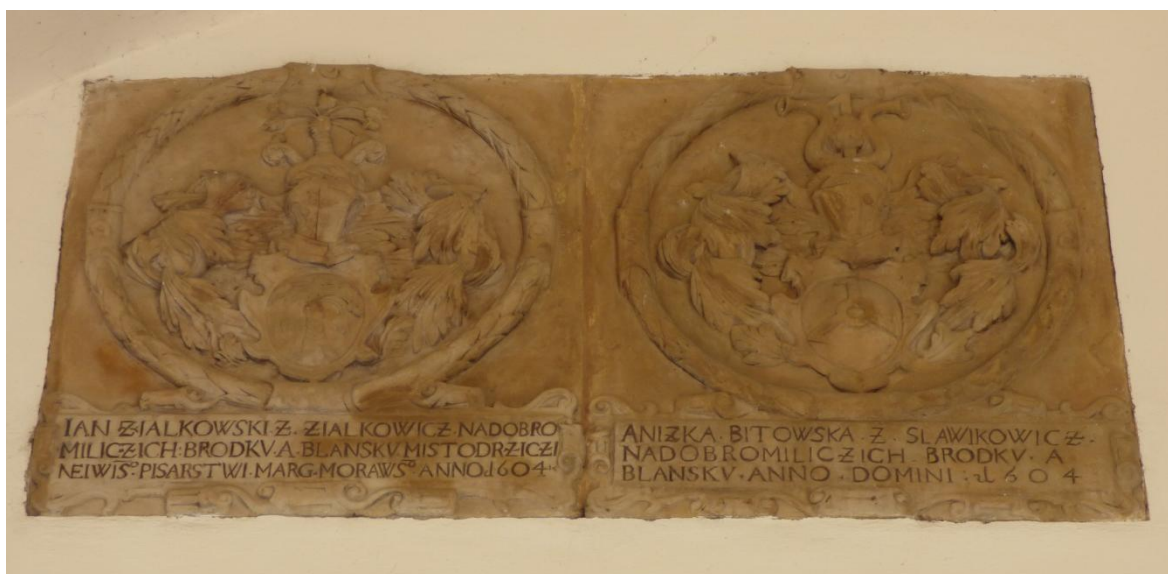

Obrázek 5 - kostel Blansko

Obrázek 6 - zámek Blansko

Obrázek 7 - zámek Blansko

Obrázek 8 - zámek Blansko

Obrázek 9 - zámek Blansko

Obrázek 10 - fara Blansko

Obrázek 11 - pomník Blansko

Obrázek 12 - kostel Bosk0ovice

Obrázek 13 - zámek Boskovice

Obrázek 14 - panský dvůr Boskovice

Obrázek 15 - hrad Boskovice

Obrázek 16 - zámek Černá Hora

Obrázek 17 - zámek Černá Hora

Obrázek 18 - zámek Černá Hora

Obrázek 19 - zámek Černá Hora

Obrázek 20 - zámek Černá Hora

Obrázek 21 - zámek Černá Hora

Obrázek 22 - zámecká kaple Černá Hora

Obrázek 23 - panský dvůr Drnovice

Obrázek 24 - zámek Křtiny

Obrázek 25 - zámek Křtiny

Obrázek 26 - zámek Křtiny

Obrázek 27 - zámek Křtiny

Obrázek 28 - zámek Kunštát

Obrázek 29 - zámek Kunštát

Obrázek 30 - zámek Kunštát

Obrázek 31 - kašna na zámku Kunštát

Obrázek 32 - kašna na zámku Kunštát

Obrázek 33 - zámek Kunštát

Obrázek 34 - hřbitovní kostel v Kunštátu

Obrázek 35 - fara Kunštát

Obrázek 36 – na obvodové zdi okolo fary v Kunštátu

Obrázek 37 - kostel Kunštát

Obrázek 38 - panský pivovar Kunštát

Obrázek 39 - zámek Letovice

Obrázek 40 - klášterní kostel Letovice

Obrázek 41 - zámek Lysice

Obrázek 42 - zámek Lysice

Obrázek 43 - zámek Lysice

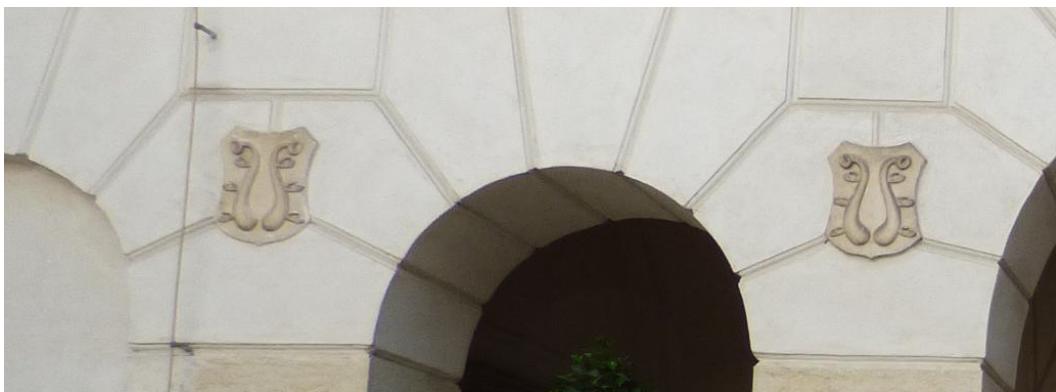

Obrázek 44 - zámek Lysice

Obrázek 45 - zámek Lysice

Obrázek 46 - zámek Lysice

Obrázek 47 - zámek Lysice

Obrázek 48 - erbovní galerie Lysice

Obrázek 49 - erbovní galerie Lysice

Obrázek 50 - erbovní galerie Lysice

Obrázek 51 - erbovní galerie Lysice

Obrázek 52 - erbovní galerie Lysice

Obrázek 53 - erbovní galerie Lysice

Obrázek 54 - pohřební kaple Lysice

Obrázek 55 - zámek Lamberk

Obrázek 56 - hrad Nový Hrad

Obrázek 57 - kostel Rájec-Jestřebí

Obrázek 58 - fara Sebranice

Obrázek 59 - kašna před kostelem Sebranice

Obrázek 60 - kostel Sloup

Obrázek 61 - hřbitov Sloup

Obrázek 62 - hřbitov Sloup

Obrázek 63 - hřbitov Sloup

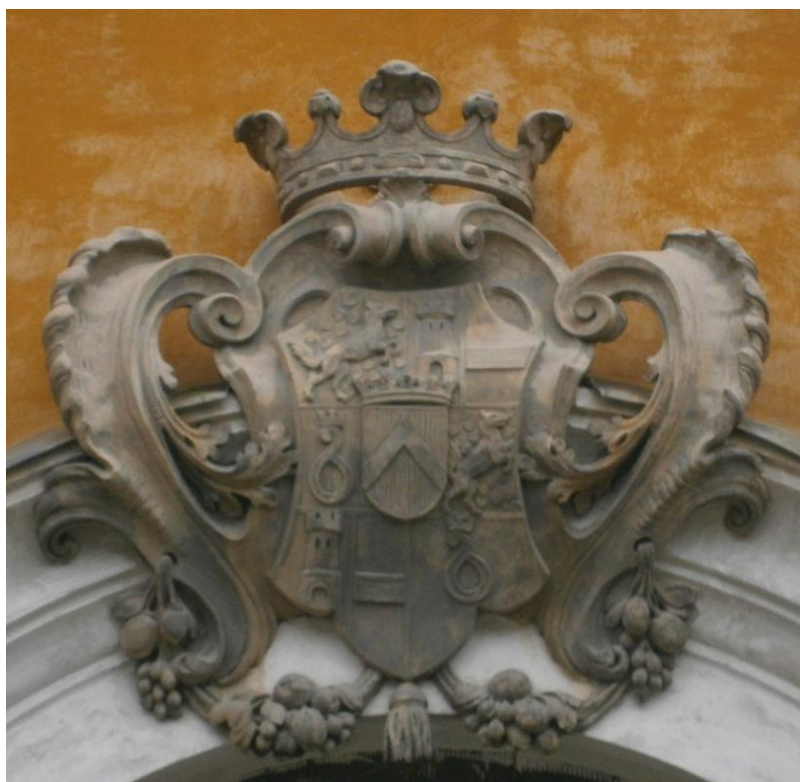
Obrázek 64 - zámek Šebetov

Obrázek 65 - zámek Velké Opatovice

Obrázek 66 - zámek Velké Opatovice

Obrázek 67 - zámek Velké Opatovice

Obrázek 68 - zámek Velké Opatovice

Obrázek 69 - zámek Velké Opatovice

Obrázek 70 - socha Jana Nepomuckého Velké Opatovice

Obrázek 71 - socha sv. Judy Tadeáše Velké Opatovice

Obrázek 72 - socha sv. Floriána Velké Opatovice

Obrázek 73 - bývalý hřbitov Velké Opatovice

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obrázek 1 - kostel Adamov.....	85
Obrázek 2 - kostel Adamov.....	85
Obrázek 3 - kostel Adamov.....	86
Obrázek 4 - hřbitov Adamov.....	86
Obrázek 5 - kostel Blansko	86
Obrázek 6 - zámek Blansko	87
Obrázek 7 - zámek Blansko	87
Obrázek 8 - zámek Blansko	88
Obrázek 9 - zámek Blansko	88
Obrázek 10 - fara Blansko	89
Obrázek 11 - pomník Blansko.....	89
Obrázek 12 - kostel Bosk0ovice.....	90
Obrázek 13 - zámek Boskovice	90
Obrázek 14 - panský dvůr Boskovice	91
Obrázek 15 - hrad Boskovice	91
Obrázek 16 - zámek Černá Hora	92
Obrázek 17 - zámek Černá Hora	92
Obrázek 18 - zámek Černá Hora	93
Obrázek 19 - zámek Černá Hora	93
Obrázek 20 - zámek Černá Hora	94
Obrázek 21 - zámek Černá Hora	94
Obrázek 22 - zámecká kaple Černá Hora	95
Obrázek 23 - panský dvůr Drnovice	95
Obrázek 24 - zámek Křtiny.....	96
Obrázek 25 - zámek Křtiny.....	96
Obrázek 26 - zámek Křtiny.....	97
Obrázek 27 - zámek Křtiny.....	97
Obrázek 28 - zámek Kunštát.....	98
Obrázek 29 - zámek Kunštát.....	98
Obrázek 30 - zámek Kunštát.....	99
Obrázek 31 - kašna na zámku Kunštát.....	99
Obrázek 32 - kašna na zámku Kunštát.....	100

Obrázek 33 - zámek Kunštát	100
Obrázek 34 - hřbitovní kostel v Kunštátu.....	101
Obrázek 35 - fara Kunštát	101
Obrázek 36 – na obvodové zdi okolo fary v Kunštátu.....	102
Obrázek 37 - kostel Kunštát.....	102
Obrázek 38 - panský pivovar Kunštát	103
Obrázek 39 - zámek Letovice.....	103
Obrázek 40 - klášterní kostel Letovice.....	104
Obrázek 41 - zámek Lysice.....	104
Obrázek 42 - zámek Lysice.....	105
Obrázek 43 - zámek Lysice.....	105
Obrázek 44 - zámek Lysice.....	106
Obrázek 45 - zámek Lysice.....	106
Obrázek 46 - zámek Lysice.....	107
Obrázek 47 - zámek Lysice.....	107
Obrázek 48 - erbovní galerie Lysice	107
Obrázek 49 - erbovní galerie Lysice	107
Obrázek 50 - erbovní galerie Lysice	108
Obrázek 51 - erbovní galerie Lysice	108
Obrázek 52 - erbovní galerie Lysice	109
Obrázek 53 - erbovní galerie Lysice	109
Obrázek 54 - pohřební kaple Lysice	110
Obrázek 55 - zámek Lamberk	110
Obrázek 56 - hrad Nový Hrad	111
Obrázek 57 - kostel Rájec-Jestřebí	111
Obrázek 58 - fara Sebranice	112
Obrázek 59 - kašna před kostelem Sebranice	112
Obrázek 60 - kostel Sloup.....	113
Obrázek 61 - hřbitov Sloup.....	113
Obrázek 62 - hřbitov Sloup.....	114
Obrázek 63 - hřbitov Sloup.....	114
Obrázek 64 - zámek Šebetov.....	115
Obrázek 65 - zámek Velké Opatovice.....	115

Obrázek 66 - zámek Velké Opatovice.....	116
Obrázek 67 - zámek Velké Opatovice.....	116
Obrázek 68 - zámek Velké Opatovice.....	117
Obrázek 69 - zámek Velké Opatovice.....	117
Obrázek 70 - socha Jana Nepomuckého Velké Opatovice	118
Obrázek 71 - socha sv. Judy Tadeáše Velké Opatovice.....	118
Obrázek 72 - socha sv. Floriána Velké Opatovice	119
Obrázek 73 - bývalý hřbitov Velké Opatovice	119

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Stručný přehled erbovních památek v okrese Blansko.....	77–80
Tabulka 2 – Výsledky.....	80

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Srovnání šlechtických znaků podle umístění.....	81
Graf 2 – Srovnání erbovních památek podle data jejich vzniku.....	81